Umřel nám Plukovník

Do minulého pondělí jsem viděl na vlastní oči zemřít jediného člověka, svého dědečka, jihočeského kováře, který prohrál boj s rakovinou prostaty krátce po Palachově pohřbu v lednu 1969. Třebaže jsem nyní hodně rozlítaný, cosi mi našeptalo, abych neodkladně odjel do Nemocnice pod Petřínem, kde na oddělení paliativní péče ležel jeden z mých největších kamarádů, exilový redaktor, novinář a překladatel Milan Kubes. Uznávám, že jeho jméno širší veřejnosti asi moc neřekne, ale snad stačí, když napíšu, že byl právem před dvěma lety mezi prvními, kteří obdrželi osvědčení coby účastníci odboje a odporu proti komunismu.

Jako bych něco tušil, na jaře jsem ho nutil, ať napíše paměti o svém pestrém životě. Odmlouval, ale teď se ukázalo, že stihl aspoň šedesát stránek.

Prostějovský bouřlivák, ročník 1943, a poválečný undergroundový hospody U Zpěváčků odjel do emigrace 20. srpna 1969 se třemi kosilemi a Biblí kralickou v tašce. Po krušných začátcích, kdy zprvu pracoval v dělnické profesi v norimberské automobilce, tam udělal spoustu práce, hlavně jako jednatel a redaktor z dolnobavorského Frankenu v katolické laické organizaci a vydavatelství Opus Bonum po boku opata Anastáze Opaska.

Muže s bystrýma očima jsem poznal po listopadu 1989, kdy se vrátil do Prahy a stal se korespondentem listu Sudetendeutsche Zeitung. Do češtiny převedl například sborník statí německých politologů Naše budoucnost je Evropa a Wahlovu knihu Robert Schuman – vizionář – politik – architekt Evropy.

Scházeli jsme se s ním, s Martinem Šlumpfem a s Josefem Bajerem ve vyšehradské restauraci U Tří bojovníků vždycky, když první středu v měsíci zahoukaly sirény. Milan se svým vzácným darem černého humoru pábil zejména mladičké číšnice drsnými skazkami, kterak přežil Osvětim díky smaženým řízkům od hodného nacistického kápa nebo že odtamtud utekl do Anglie a bojoval v Královském letectvu. Pravidelně je kontroloval tvrdým dotazem: „Co jste dělala za války?" Spolkly mu i to, že objevil na plácku pětiletého Franze Beckenbauera a naučil ho hrát fotbal. Přítomné spartany a politické protivníky jsme provokovali naším oblíbeným, všestranně nekorektním pokřikem: „Smrt komunismu, smrt sociální demokracii, smrt Spartě Rotterdam a Spartě Praha zvlášť!" Telefonáty zahajoval obligátně a úsečně: „Co je nového, nevíš?"

Nového bylo bohužel to, že když jsem za ním dorazil, drahý Milánek, zvaný Plukovník, už byl v kómatu a jeho plíce nemohly všechen ten náhle ztěžklý vzduch pobrat. Na stole ještě zanechal poslední, věcný, rukou psaný vzkaz, nejenom pro svou skvělou partnerku Jarku: „Myslím, že melu z posledního."

Tak jsem toho báječného chlapa pohladil, stiskl mu ruku, zašeptal, jak moc ho mám rád, že na něj nikdy nezapomenu, a odešel se vybulit na chodbu. Na nebesa vzlétl pár minut poté.

JAN REJŽEK

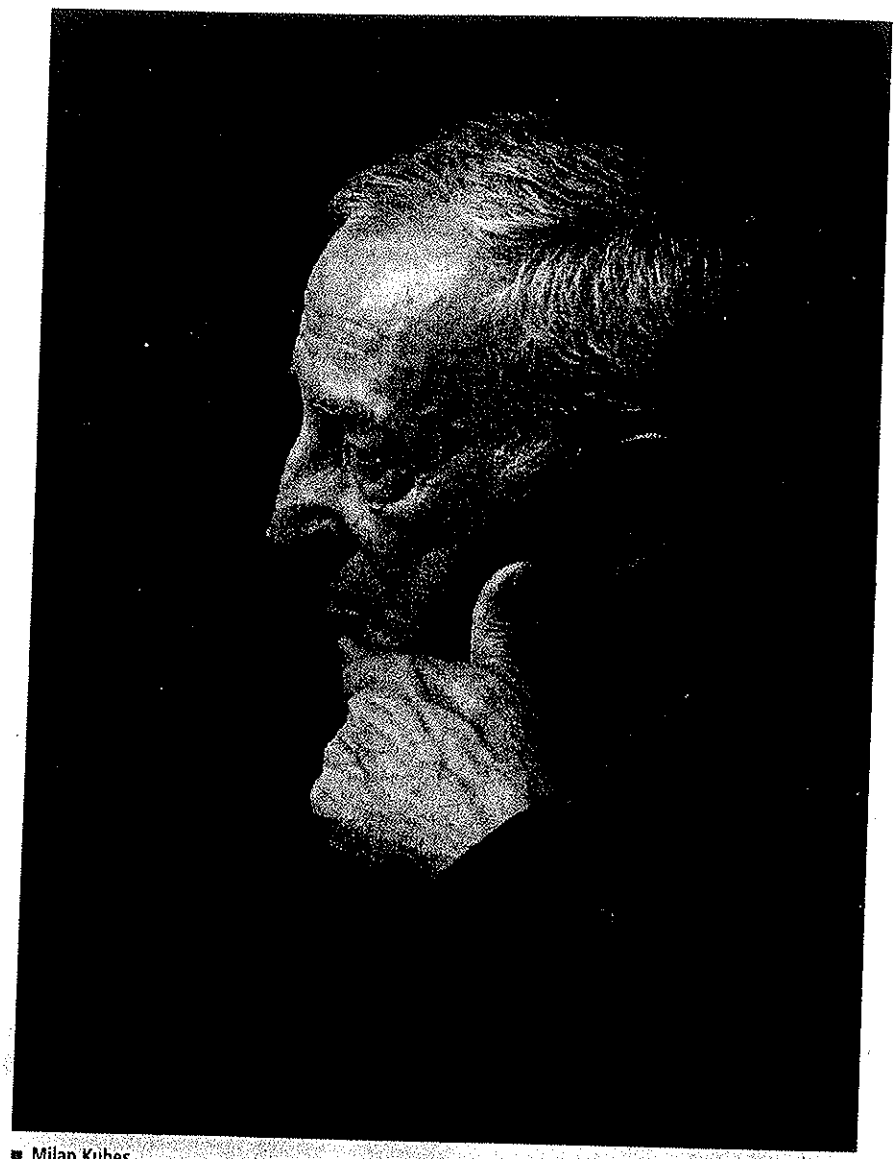

■ Milan Kubes

foto Jaromír Žeglitz

2

http://neviditelnypes.lidovky.cz/fejeton-umiraji-0jg-/p_spolecnost.aspx?c=A141018_173424_p_spolecnost_wag

FEJETON: Umírají...

20.10.2014

Původně jsem dnes chtěla psát o volbách, či přesněji řečeno o bohužel neplatném referendu o žižkovském parku Parukářka, ale realita – přesněji řečeno smrt – mi udělala čáru přes rozpočet.

Napřed umřel 9. října (ještě před volbami) polonista Václav Burian. Napíšou jiní, říkala jsem si, koneckonců jsme si nebyli nijak blízcí: z Prahy je někdy do Olomouce náramně daleko, a tak jsem ho vídala jen na schůzích programové rady Česko-polského fóra. Na internet je ovšem blízko, a když jsem potřebovala poradit s něčím polským, měla jsem se kam obrátit. Jednou jsem si usmyslela, že bych ráda přeložila jednu netypickou knížku Andrzeje Stasiuka, ale pro jistotu jsem se Václava zeptala, zda někdo nemá na Stasiuka „patent", abych dotyčnému nelezla do zelí. Odpověděl hned a jeho odpověď mě skutečně nadchla: s nadhledem odmítl veškeré „patenty na autora" a naopak propagoval, že má kvést „všech tisíc překladatelských květů". Ta velkorysost se mi líbila. A teď si budu muset hledat jiného poradce...

A pak umřel 10. října Pavel Landovský – a zase jsem si říkala, že napíšou jiní: Landťák byl přece hvězda, jistě se připojí televize a vzpomínání bude všude plno. Taky bylo.

Když ale do třetice umřel 13 .října i Milan Kubes, nabyla jsem pocitu, že je toho nějak moc najednou, a potom: Milan mediální hvězdou nebyl, i když ho znala spousta lidí. A měl za sebou pěkný kus práce. Za komunistického režimu z exilu v Mnichově čile posílal emigrantský tisk, časopisy a knížky, ale hlavně se sám na tvorbě knížek podílel: měl sázecí stroj a je spoluautorem knížky „Charta 77 k situaci církví a věřících v ČSSR", kterou v roce 1987 vydalo sdružení Opus Bonum.

Věděla jsem, že je Milan těžce nemocný, ale měla jsem v úmyslu s ním udělat právě o Opus Bonum velký rozhovor a doplnit ho různými dokumenty: prostě připravit knížku o instituci, která pro mne v životě hodně znamenala. Tak ten už neudělám – pokud jde o Opus Bonum, budu si muset poradit jinak.

Je mi líto, že už Milana s jeho nesmělými či pro změnu náramně ráznými poznámkami nepotkám, a je mi líto, že jsme se v posledních letech vídali jen sporadicky.

A propadám mírnému zmatku: kdo to bude příště? Ve věku, v němž jsem, musím počítat s tím, že každou chvíli umře někdo ze známých a přátel – a tak v duchu dělám inventuru, za kým bych měla zajít, abych pak neměla nepříjemný pocit, že jsem zanedbala příležitost se s ním potěšit, dokud je to ještě možné. Všechny přátele a známé však samozřejmě neobejdu a přijít za někým s konstatováním „chci si tě ještě užít, než umřeš" taky asi není nejvhodnější... A tak se pro jistotu aspoň těším na pohřeb; vlastně to bude pro mne taky rozloučení s Opus Bonum, které už bude navždy jiné.

LN, 17.10.2014, Petruška Šustrová

3

http://www.rozhlas.cz/plus/nazory/_zprava/ivan-stern-zemrel-milan-kubes--1409612

Ivan Štern: Zemřel Milan Kubes

Jeden z nejvěrnějších posluchačů stanice Svobodná Evropa nejen z doby, kdy vysílala z Mnichova, ale i z doby vysílání na Královských Vinohradech. Ač nevoják nesmírně toužil po dekretu plukovníka. Jediná instituce, od níž takový dekret byl vůbec ochotný přijmout, byla Svobodná Evropa.

Přehrajte si celý příspěvek

Nevím, proč se šéfredaktor Pavel Pecháček zdráhal mu plukovnický dekret vystavit. Možná Kubese šacoval na poručíka. Jakmile odešel do velké Svobodné Evropy, dnes sídlící na Hagiboru, a mě ředitel rozhlasu Kasík pověřil řízením „Svobodky", dekret s právem být oslovován „pane plukovníku" jsem Kubesovi vystavil. Odvděčil se mi kubesovsky. Rozhlasová rada jej po čase pověřila pravidelným hodnocením programu naší stanice a on, snad ve snaze ještě více zlepšit moji práci, pomalu v každém hodnocení kriticky rozebíral především můj pořad.
Kubese jste potkali, kamkoli vás vaše nohy zanesly.

Zajeli jste si do Mnichova, a ač už dávno bydlel zpátky v Praze, jeho stopy, které tam zanechal z doby exilového pobytu, byly stále patrné. Zejména spolupráce se sudetoněmeckým krajanským sdružením. Pro ně u nás vyšlapával pěšinku smíru a snažil se přesvědčit, že nejde o zatrpklé a zaťaté revanšisty, ale veskrze o lidi, mající naši zemi přinejmenším stejně tak rádi, jako ji máme my.

Zašli jste si do břevnovského kláštera na symposium sdružení Opus bonum a hle, kdo se vám před očima vyloupl: Kubes jako jeden z klíčových organizátorů.

Vydali jste se na konferenci sdružení Panevropa a mohli vsadit boty, že tu potkáte Kubese opět v roli klíčového zařizovače.

Upřímně řečeno, na řeči pronášené na symposiích, jichž se účastnil a jež pomáhal organizovat, dvakrát zvědavý nebyl. Raději během jejich konání pořádal vlastní soukromá symposia, sedě v některém z přilehlých hostinců a veda rovněž řeči obecnějšího rázu s podobně naladěnými účastníky.

Vzpomínám, jak jednou při takovém symposiu, bylo to navečer a v Bavorsku, mi rozmlouval, abych si objednal bílou klobásu, na niž jsem měl ukrutnou chuť. Vysmějou se vám, varoval, tahle klobása se tu jí ráno, a ne večer. A bylo na něm znát, že by nerad byl svědkem faux paux. Tak jsem nalačno cumlal pivo a tlačil kupředu čas, aby proboha už to ráno nastalo.

Bylo to na konferenci Panevropy v bavorském Andechsu. Padesát let od budapešťského povstání. V předsálí vystavovali knihy a mezi nimi i rozsáhlou studii o roce 1956. Zavzdychal jsem nad cenou a vrátil se do jednací síně. Po chvíli se objevil Kubes. I s knihou. To od vás nemohu přijmout, zdráhal jsem se, když mi ji dával. Takových peněz! Kubes se jen kubesovsky usmál a já pochopil.

Jedno jsem se ho ale zapomněl zeptat. S kým by byl raději na obláčku. S Anastasem Opaskem, anebo s Coudenhove-Calergi. Vyšlo by to nastejno: s oběma mu už určitě nic neschází.

Autor: Ivan Štern
Pořad: Názory a argumenty | **Stanice:** ČRo Plus
Čas vysílání: pondělí-neděle 18:10; repríza 23:10 | **Délka pořadu:** pondělí-pátek 30 minut; sobota-neděle 50 minut

4

sáhlý výběr titulů. Paní Hermanová byla překvapená, že je to dar. „Uschování" knih do pracích prášků však odmítla. „Vždyť jsem to neukradla, Vy jste mi to přece dal", byl její argument. Měla pravdu, navíc v té

narozeninách v říjnu 1986 se nám podařilo uskutečnit jakýsi telefonický most mezi Frankenem a Prahou a blahopřát jubilantovi. Jedním z těch, kteří se o toto technické spojení zasloužili, byl Jiří Dostál

Hannse Seidela, blízkou bavorské CSU, mezinárodní konference o pronásledování církví v komunistickém bloku a o postavení církví a věřících v ČSSR, jakož i o postavení církví a věřících v komunistickém bloku.

Plukovník

Poznal jsem Milana Kubese někdy po listopadu 1989, přesnější čas už si nepamatuju, bylo to zkrátka v době, kdy se lidi vraceli z exilu do Čech. Bylo zajímavé s nimi být, protože mladý člověk, neznalý ničeho jiného než bolševické reality, dychtil dozvědět se o tom, jak to chodí na Západě, jak se krajanům žilo ve svobodě. Kromě toho (a možná hlavně) to bývala dost legrace: navrátilci byli – aspoň na počátku – šťastní z pádu komunistického režimu, rozechvělí ze shledání s přáteli a mnozí z nich taky permanentně opilí. Kubese mi kdosi představil jako „plukovníka", na vysvětlení přezdívky nedošlo, kde se vzala nevím dodnes, jen to tuším. Pamatuju si, že mne za nějaký čas pozval na návštěvu do pražského bytu, měl tam video a poustil mi televizní pořad Kamelot, v němž se estébáci v druhé půli osmdesátých let pokoušeli skandalizovat Čuňase. Krátká pasáž byla věnovaná právě Milanovi – hlasatel s nezaměnitelnou fizlovskou dikcí říkal cosi v tom smyslu, že peníze na samizdat a vůbec opoziční aktivity Františka Stárka proudí přes Mnichov, a že se v té ze Západu placené vlastizradě nějak angažuje muž jménem Milan Kubes, který se na dopisy podepisuje jako „plukovník", ačkoli „nikdy nebyl důstojníkem československé lidové armády" (hrůzný podvod, po němž si měl zřejmě socialistický televizní divák odplivnout). Milan tu pasáž poustěl několikrát, chechtal se, bylo vidět, že si ji s oblibou přehrává, a že je na ni taky trochu hrdý.

Proč byl Kubes důležitý, co v exilu a po návratu dělal atp., to může líp než já napsat někdo jiný. Milan o vážných věcech (například o práci) mluvil nerad a málo, nebavilo ho to. Já jsem ho znal jako staršího přítele, s nímž jsem prožil podstatnou část devadesátých let, hlavně kolem časopisu Střední Evropa a kolem různých akcí, jež se týkaly tehdejší vyhrocené diskuse o poválečném vyhnání českých Němců. Spoustu času jsme strávili v hospodě: a to se líp zažívá než popisuje. Milan na mě a na kamarády mého věku působil dost intenzivně, o čemž svědčí, že se stal například hlavním hrdinou parodického detektivního románu, který jsme tehdy „psali" (tzn. trávili noci u piva jeho vymýšlením) s pozdějším psychiatrem Janem Veverou, tehdy ještě nedisciplinovaným studentem a povalečem. Román měl jakousi temnou hororovou zápletku, zrůdní lékaři v něm vraždili ženy v nemocnicích, plukovník Kubes byl hlavním vyšetřovatelem, přičemž mátl zločince tím, že reagoval zcela nevyzpytatelně, veden při vyšetřování opileckou intuicí. Kubesovi se to velice líbilo, dožadoval se písemné verze, ale ta už bohužel nevznikla.

Když Milan umřel, uvědomil jsem si banální věc, že totiž po lidech, s kterými člověk často pobýval, zůstávají vpodstatě nepřenosné vzpomínky – myšleno mimo okruh těch, kteří je spoluzažili. Byl vtipný, ironický, ale já to nedovedu zachytit. Vybavuje se mi třeba jeho úvodní „německá osmašedesátnická" otázka při příchodu do hospody: „A co tys dělal za války?" Nebo přerušení nekonečného výkladu, který za hospodským stolem prováděl Emanuel Mandler, suchým dotazem k posluchači: „Chápeš to? Ne. Tak znova." Taky si vzpomínám na seminář s německými vyhnanci a funkcionáři SDL, který Kubes tlumočil, a do jejichž projevů s nehnutou seriózní tváří a usmívajícíma se očima opakovaně a zcela svévolně vkládal větu „Jak říká náš pan předseda doktor Edmund Stoiber…".

A byla tu též organizace dalšího semináře v Mnichově, kterou měl Kubes na starosti za českou stranu, kam měl zajistit účastníky z řad českých novinářů. Provedl to zodpovědně – naplnil předepsanou kvótu asi deseti hostů, ale naplnil ji po svém. Na semináři pak byli asi tři novináři či komentátoři (já, Placák, Mandler), plus několik zcela neznámých lidí, které Milan do Mnichova přivezl vlakem, žurnalisty z nich jednoduše „vyrobil", a měl jsem silné podezření, že se tak stalo během předchozí noci v hospodě U bojovníků. Pamatuju si chlapíka s dýkou u pasu, kterého Kubes představil shromážděným jako „reportéra ČTK", a který večer poté ožralý způsobil, že Eman Mandler musel ze semináře předčasně odjet, neboť s ním sdílel pokoj, ozbrojenec se vrátil k ránu, načež usnul s hlavou na Mandlerově břiše… Milan neměl příliš vyvinutý pud sebezáchovy, většinou mu bylo jedno, co si o něm kdo myslí. Nezapomenutelně se mi tak vryla do paměti italská hádka totálně nameteného Kubese s jeho přítelkyní, která vznikla z bůhvíjaké záminky, řev v nejsprostších českých výrazech, odehrávající se na nástupišti a pak ve vlaku cestou z káštera Andechs do Mnichova, zkoprnělí Bavoráci, kteří sice nerozuměli česky, ale to v tomhle případě nebylo potřeba, zděšení Placákovo, moje a našich žen, a následný úprk po parkovišti, kde jsme se skryli mezi auta a čekali, až ten řev odezní a zuřící Kubes zmizí v útrobách města. Těžko se to vysvětluje, ale myslím, že mu to nikdo neměl za zlé, patřilo to k němu.

V posledních letech jsme se stýkali málo, nebyla příležitost, a že je Milan těžce nemocný jsem se dozvěděl až na poslední chvíli. Umřel v den, kdy jsme za ním měli jít s Placákem do nemocnice na návštěvu. Měl jsem ho moc rád.

Adam Drda

Richard Belcredi byl ve Svobodné Evropě vystaven od některých kolegů silnému kritickému tlaku („rudý hrabě") a občas měl tendenci tomuto tlaku podlehnout. Projevovalo se to hlavně v ostrých sporech se mnou o účast „levicových" intelektuálů, jako například Slávy Volného (1928-1987), na frankenských sympoziích. Když se k tomu přidaly hádky o účast chartistů, příslušníků undergroundu, kteří žili ve vnuceném exilu ve Vídni, byl jsem připraven z protestu Opus Bonum opustit. Richard Belcredi se nemohl smířit s tím, že „androši" měli všichni dlouhé vlasy, což tenkrát na Západě nosili jenom levičáci a pan hrabě nevylučoval, že mají vši. Handrkování učinil přítrž velký přítel undergroundu Pavel Tigrid, jenž mi přispěchal na pomoc tak vehementně, že se mu Richard Belcredi neodvážil odporovat. O smír se potom zasadil předseda organizace opat Anastáz Opasek.

Český ústřední svaz v Německu

Bylo by nefér nezmínit se o českých hospodách v Mnichově, jež byly pro dosti širokou paletu exulantů samozřejmou platformou pro jejich vzájemné setkávání. Neplatilo to pro restauraci „Goldene Stadt", jak Němci někdy nazývají Prahu, jenž byla jakými vývěsným štítem české gastronomie v Německu. Scházela se tam hlavně německá společenská smetánka, „normální" čeští emigranti sotva. Založili ji v šedesátých letech gastronom Dušan Hubáček a bývalý filmový magnát Miloš Havel, strýc pozdějšího českého prezidenta Václava Havla. Rozkvět slavila tato restaurace zejména v 70. letech dík vynikající

bývalé národní socialisty a je
stoupence organizované v Sol
Byli to ti nejkomplikovanější
česko-sudetoněmecký dialo
možné si představit. Tvrdošíjn
tezi, že odsun Němců z ČS
základě rozhodnutí vítězných
tudíž právem. Byli ochotni
nanejvýš od „excesů", k nimž
a tam docházelo. Bylo jasné,
postoj nemohli ani ti nejvstříc
Němci přistoupit. Diploma
konference skončila patem.
větší akci společnost neuspoř

● Větší ohlas než zmíněná německá konference mělo zv
Tézy k vysídlení československýc
čísle časopisu *Svědectví*. Jeji
tehdy v Československu je p
donymem Danubius. Tepr
přišel do exilu jsem se dozvěd
o československého historik
říka (1933-2012), signatáře C
své postoje v roce 1968 byl v
měsíců vězněn. V Mnichově
Svobodnou Evropu a Deu
Ochotně reagoval na moji ž
na sympoziu pro mladé exu
kraiburku, ve svém novém
lik referátů měl také na sym
Bonum v Rohru o svatodu
Po návratu do Prahy se stal
derálního shromáždění a po
race zůstal v Praze. V 90. let
„Stamtische", který jsem za
jako pokračování redakční
Střední Evropa, o čemž ještě

dokončer

Velká duše. Bern Posselt, 16.10.2014 http://www.bernd-posselt.de/article.php?efxf_artikel=1591

Nachruf auf Milan Kubes, Autor: Bernd Posselt, Erscheinungsdatum: 16.10.2014

Eine große Seele

In den siebziger und achtziger Jahren lebte in München vielfach der völkerverbindende Geist der alten Wenzelskrone wieder auf, der sich Tschechen und Sudetendeutsche jahrhundertelang gleichermaßen zugehörig fühlten. Der zerstörerische Nationalismus aus der zweiten Hälfte des 19. und der ersten Hälfte des 20. Jahrhunderts schien oftmals wieder dem von gemeinsamer mitteleuropäischer Kultur geprägten Landespatriotismus Böhmens, Mährens und Sudetenschlesiens zu weichen, wenn auch letzterer sehr unterschiedliche, auch moderne Formen annahm. Daran wirkten jugendliche tschechische Rocker und betagte böhmische Kleriker oder Aristokraten, eine vom europäischen Aufbruch beseelte Sudetendeutsche Jugend und die großen alten Würdenträger der Volksgruppe gleichermaßen mit. Was in der Heimat angeblich unwiederruflich zerstört und von den Kommunisten ausdrücklich verboten worden war, fand seinen Wiederschein in einer Isarmetropole, die durch die Vertreibung zur größten sudetendeutschen Stadt der Geschichte wurde und wegen des amerikanischen Freiheitssenders Radio Free Europe gleichzeitig der weltweit wichtigste Sitz des tschechischen Exils.

Inmitten dieser faszinierenden Wiederbegegnung zwischen Tschechen und Sudetendeutschen bin ich groß geworden, und einer ihrer Mittelpunkte war Milan Kubes. Er schüttete die Fülle seiner menschlichen und sonstigen Begabungen auf die unterschiedlichsten Kreise aus. Amerikanische Soldaten lernten bei ihm Tschechisch, entwurzelten tschechischen Exilrockern war er im Münchner Haus der Begegnung Vater und Mutter zugleich, nachgeborenen Sudetendeutschen erklärte er bei aller Schärfe der Verurteilung der Vertreibung, die unsere noch bei weitem übertraf, die besonderen Sensibilitäten der Tschechen, verbitterten Landsleuten der alten Generation öffnete er das Herz für die Versöhnung, und tschechischen Emigranten atheistischer Prägung brachte er ebenso wie zufälligen nächtlichen Begegnungen das Christentum näher.

Niemals war er Eiferer oder Doktrinär, sondern ein Suchender und Staunender von tiefer Heiterkeit und Weisheit. Tagelang saßen wir in der Kantine von Radio Free Europe, Abende lang in Münchner Biergärten und nächtelang in verrauchten Gasthäusern, um entweder zu diskutieren oder zu blödeln. Ersteres war aufgrund Milans umfassender Bildung, zweiteres aufgrund seines Humors ein unvergeßlicher Hochgenuß. Der Mährer aus Proßnitz, dem "hanakischen Jerusalem", wirkte auf uns Jüngere wie eine Mischung zwischen einem Kaffeehausliteraten und einem Bierstubenphilosophen, wie sie nur Prag hervorgebracht hat. Mindestens einmal ging es bei jeder unserer Begegnungen in den eineinhalb Jahrzehnten vor dem Wendejahr 1989 um die Vision einer Befreiung der Tschechoslowakei vom kommunistischen Terror. Davon träumten wir nicht nur, sondern versuchten das Mögliche zu tun. . Versteckt in Linienbussen wurden Manuskripte aus dem tschechischen Untergrund in die freie Welt und von den Kommunisten verbotene Bücher wieder nach Böhmen geschmuggelt, verfolgte Menschenrechtler und politische Gefangene soweit wie möglich unterstützt, Podiumsdiskussionen etwa bei Sudetendeutschen Tagen und Publikationen in den verschiedensten Bereichen initiiert, um auf das Schicksal Verfolgter, aber auch auf spezielle sudetendeutsch-tschechische Themen hinzuweisen.

Als Generalsekretär des Tschechisch-Sudetendeutschen Föderativausschusses, in dem Emigranten und Vertriebene zusammenfanden und nach Kräften versuchten, Gegensätze zu überwinden, wie auch als Geschäftsführer der katholischen exiltschechischen Organisation "Opus bonum", die sich um Erzabt Anastas Opasek scharte, war Milan Kubes diesseits und jenseits des Eisernen Vorhanges ein Begriff. Nach der Wende von 1989 pendelte er zunächst zwischen Moldau und Isar hin und her, mit regelmäßigen Abstechern nach Wien und nach Mähren, bis er 1991 ganz nach Prag zurückkehrte und von dort für die Sudetendeutsche Zeitung, den Bayernkurier und andere deutschsprachige Medien berichtete. Seine Kontakte reichten von dem ehemaligen Bürgerrechtler, dann Staatspräsidenten Václav Havel bis hin zu Randexistenzen in den Prager Beiseln, von tschechischen Taxifahrern in München, die eigens einmal in der Woche nach Prag fuhren, um an einem Kubes-Stammtisch teilzunehmen, bis hin zu bekannten deutschen Politikern, die sich von ihm betreuen, führen und erstklassig informieren ließen.

Nicht einmal ein so guter Autor wie er selbst hätte die Geschichte erdenken können, wie er tatsächlich am Anfang seine Korrespondententätigkeit für die Sudetendeutsche Zeitung ausübte. Die wöchentlichen Artikel, oft voller scharfer Kritik an tschechischen Politikern, wobei auch Präsident Havel, dem er sehr verbunden war, nicht immer ausgespart wurde, brachte er entsprechend einer freundlichen Absprache in dessen Privatwohnung, um sie von dort aus nach München zu faxen.

Von allen Journalisten, die nach 1989 als Korrespondenten nach Böhmen kamen, hatte er die umfassendsten Informationen, die gründlichsten Landeskenntnisse, das sicherste Urteilsvermögen und außerdem die beeindruckendste Fähigkeit, sich in der deutschen Sprache, die für ihn eine fremde war, auszudrücken. Mit ihm, der uns nach kurzer, schwerer Krankheit - die ihn zuletzt ins Hospiz der Borromäerinnen in der Wälschen Gasse

geführt hatte - verlassen hat, verlieren wir eine große Seele, einen außergewöhnlich klugen Kopf und einen Freund. Im politischen Leben, und wenn man sehr vielen Menschen begegnet, neigt man dazu, zahlreiche unter ihnen als Freunde zu bezeichnen, obwohl es nur wenige echte gibt. Milan Kubes war ein echter Freund.

Autor: Bernd Posselt, Datum vydání: 16/10/2014, Velká duše

V sedmdesátých a osmdesátých letech v Mnichově znovu ožíval sjednocující duch staré svatováclavské koruny, s níž po staletí se stejnou mírou cítili sounáležitost Češi i sudetští Němci. Často to vypadalo, že ničivý nacionalismus z druhé poloviny 19. a první poloviny 20. století je jiný než zemský patriotismus Čech, Moravy a Slezských Sudet, utvářený společnou středoevropskou kulturou, i když i ten v poslední době získával velmi různé, i moderní formy. Vliv na to měli mladí čeští rockeři a staří čeští duchovní nebo aristokraté, sudetoněmecká mládež prodchnutá evropskými myšlenkami i důstojní starci této národnostní skupiny. To, co bylo ve vlasti údajně neodvolatelně zničeno a výslovně zakázáno komunisty, našlo svůj odraz v metropoli na Izeře, která se vyhnáním stala největším sudetoněmeckým městem v dějinách a kvůli sídlu amerického rozhlasu Rádia Svobodná Evropa současně nejvýznamnějším sídlem českého exilu na světě.
Vyrostl jsem uprostřed fascinujícího setkávání Čechů a sudetských Němců, a jedním z jeho centrálních bodů byl Milan Kubes. Dělil svůj bohatý lidský a další talenty mezi nejrůznější okruhy lidí. Američtí vojáci se u něho učili česky, pro vykořeněné české rockery v exilu byl v Domě setkávání otcem i matkou současně, pohrobkům sudetských Němců vysvětloval zvláštní citlivost Čechů, přičemž ostře odsuzoval vyhnání, v tom předčil i nás, zahořklým krajanům staré generace otevřel srdce pro smíření a české ateistické emigranty stejně jako náhodné noční známé seznamoval s křesťanstvím. Nikdy nebyl fanatik nebo dogmatik, ale hledal a uznával dobrou náladu a moudrost. Sedávali jsme celé dny v kantýně Rádia Svobodná Evropa, po večerech v mnichovských pivních zahradách a noci jsme trávili v zakouřených hospodách, abychom si popovídali nebo se pobavili. To první byl nezapomenutelný požitek kvůli Milanově hlubokému a rozsáhlému vzdělání, to druhé pro jeho humor. Tento Moravan z Prostějova, "Hanáckého Jeruzaléma", pro nás mladší představoval kombinaci kavárenského literáta a filozofa z pivnice, jaký může vzejít jenom z Prahy.

Nejméně jednou během našich setkání 15 let před převratem roku 1989 jsme probírali vizi osvobození Československa od komunistického teroru. O tom jsme nejen snili, ale snažili jsme se pro to dělat, co bylo možné. Ukryté v linkových autobusech se pašovaly rukopisy z českého podzemí do svobodného světa, nazpět do Čech se pašovaly komunisty zakázané knihy, pokud to bylo možné, podporovali jsme pronásledované aktivisty za lidská práva a politické vězně, iniciovali jsme panelové diskuse na sudetoněmeckých dnech a publikace v nejrůznějších oblastech, abychom upozornili na osud pronásledovaných, ale také na speciální témata týkající se vztahů Čechů a sudetských Němců. Milan Kubeš byl pojmem na obou stranách železné opony, jako generální tajemník Česko-sudetskoněmeckého federativního výboru, v němž se sešli emigranti a vyhnanci a ze všech sil se snažili překonat konflikty, i jako jednatel české exilové katolické organizace "Opus Bonum", která se vytvořila kolem opata Anastáze Opaska. Po převratu v roce 1989 zpočátku pendloval mezi Vltavou a Isarem, s pravidelnými výlety do Vídně a na Moravu, až se v roce 1991 definitivně vrátil do Prahy a odtud psal zprávy pro Sudetoněmecké noviny, pro Bayernkurier a další německá média. Jeho kontakty zahrnovaly bývalé obránce občanských práv, tehdejšího prezidenta Václava Havla i lidi na okraji společnosti v pražských výčepech, české taxikáře z Mnichova, kteří jednou za týden přijížděli z Mnichova, aby se s Milanem sešli u jeho štamgastského stolu, a nakonec i známé německé politiky, kteří se od něj nechali hostit, provádět a prvotřídně informovat. Ani tak dobrý spisovatel, jako on, by nevymyslel příběh, jak na počátku vykonával svou práci korespondenta pro Sudetoněmecké noviny. Týdenní články, často plné ostré kritiky českých politiků, jíž nebyl ušetřen ani prezident Havel, k němuž měl velmi blízko, nosil na základě přátelské dohody do jeho bytu, aby je odfaxoval do Mnichova. Ze všech novinářů, kteří přišli do Čech po roce 1989 jako dopisovatelé, měl nejkomplexnější informace, nejdůkladnější znalosti země, nejjistější úsudek a kromě toho také impozantní schopnost vyjádřit se v němčině, která pro něho byla cizí jazyk.

Opustil nás po krátké těžké nemoci, která ho nakonec přivedla do hospice k boromejkám ve Valašské ulici. Ztrácíme v něm velkou duši, mimořádně moudrého člověka a přítele. V politickém životě, když potkáte velkou spoustu lidí, máte tendenci označovat za přítele mnohé z nich, i když jen málo z nich jsou opravdoví přátelé. Milan Kubes byl opravdový přítel.

18

SNB-Obvodní oddělení VB
P r o s t ě j o v

Dne 3.srpna 1970

Z p r á v a o p o v ě s t i
na

KUBES Milan, nar.14.srpna 1943 Prostějov, národnosti české, státní příslušnost ČSSR,svobodný, posledně bytem Prostějov, ul. Jungmanova čís.5.

Jmenovaný pochází z úřednické rodiny. Jeho otec byl zaměstnán dříve jako účetní CUKROVAR Vrbátky, nyni je již v důchodě. Jmenuje se ~~Jindřich~~ KUBES, nar.~~19.10.~~1902 a bydlí v Prostějově, ul.Jungmanové čís.5. Matka Milana Kubese se jmenovala ~~Štěpánka~~ roz.~~Skácilová~~, nar. ~~10.9.~~1908 a v roce 1961 zemřela.

Malan KUBES dříve studoval na Filosofické fakultě, tohoto studia však zanechal. Začal nadměrně požívat alkoholické nápoje, často se opíjel, vypůjčoval si peníze které pak těžko vracel. Často se rval. Když pak pracoval jako manuelní pracovník, vynechával bezdůvodně pracovní směny a byl také podle zákona čís.60/61 dle § 40b oznámen. Též je na veřejnosti známo, že se dopustil rozkrádání národního majetku a za tento trestný čin je stíhán soudem v Praze. V té době byl zaměstnán Inžinýrské a průmyslové stavby 09 Praha.

Je bezpartijní a z jeho činnosti a projevů na veřejnosti lze usoudit, že naprosto nesouhlasí s dnešním režimem v našem státě a je zaměžen proti spojencům ČSSR.

Hovoří se o něm, že je to člověk který se snaží lehce získat peníze a prostředky, by mohl žít tak zvaně na lehké noze, bez poměru k vlastnictví jak soukromém tak i socialistickému. Svoji společnost chtěl vždy převyšovat svými názory, bez rozdílu jestli tyto názory měl správně nebo ne.

npor. Páleník

http://www.kpv-cr.cz/rubrika/osobnosti/

Na základě § 6 zákona č. 262/2011 Sb. o účastnících odboje a odporu proti komunismu se osvědčení, pamětní dekret ministra obrany a odznak uděluje:

15. panu Milanu Kubesovi za publicistickou aktivitu v německém exilu v různých českých a německých tiskovinách a působení v rámci Rádia Svobodná Evropa. Pan Kubes měl dále významný podíl na distribuci exilové literatury a technického zařízení pro samizdat do tehdejší Československé republiky

http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/171577-vondra-ocenil-prvni-ucastniky-tretiho-odboje/

INŽENÝRSKÉ A PRŮMYSLOVÉ STAVBY n. p.
NOSITEL RÁDU PRÁCE
stavební správa 09
PRAHA 5 - SMÍCHOV, U TROJICE Č. 2

16

Ke-StB Brno-skupina vyšetřování StB

Prostějov

Odpovědi posílejte na adresu:

VS-ÚV S-1987/9-U-1970 230/Ing.Pospíšil dne 25.8.1970

Váš dopis zn. / ze dne Naše zn.

Posudek na Milana Kubese

Milan Kubes pracoval u nás jako dělník od 3.4.1967 do 31.8.1969 na stavbách tepelných kanálů.

Byl povahy mírné, tiché a skromné. Pracoval k plné spokojenosti mistra. Po stránce politické a odborářské se nijak zvlášť neprojevoval. Ze zahraničí jsme od něho žádnou korespondenci neobdrželi. Důvod proč zůstal v západním Německu nám není znám.

Inženýrské průmyslové stavby, n. p.
Stavební závod 09 - Smíchov
Praha 5, U Trojice č. 2
ZHS 230

Telefon
Vyřizuje

ST 06 5208 68 Iv

9

7

KS-SNB Brno - skupina vyšetřování SB
Prostějov

(označení součásti)

ČVS: 1987/9-U-1970

Protokol o výslechu svědka

v Prostějově dne 31.7.1970 o 14.30 hod.

byl vyslechnut

Jindřich KUBES , nar. [redacted].1902 v Prostějově

(jméno, příjmení, data a místo narození)

dřívější jméno a příjmení nezměněno

bydliště Prostějov , Jungmannova č. 5

přechodné bydliště Prostějov , Náměstí I. pětiletky č. 9/p.Kalvodové/.

zaměstnání (dřívější, nynější a postavení v něm) dříve úředník v cukrovaru, nyní důchodce

místo zaměstnání ----

průkaz totožnosti totožnost ověřena stav vdovec

vyslýchán v trestní věci obv. Milana KUBESE , nar. 14.8.1943 , posl. trvale bytem Prostějov , Jungmannova ul. č. 5

poměr k obviněnému obviněný je jeho synem , k projednávané věci jako svědek .

Svědek byl řádně poučen o zákazu výslechu (§ 99 tr. ř.), o právu odepřít výpověď (§ 100 tr. ř.), o významu svědecké výpovědi z hlediska obecného zájmu a o trestních následcích křivé výpovědi (§ 101 odst. 1 tr. ř.), o možnostech doplnění a oprav protokolu a o možnosti námitek proti jeho obsahu (§ 103 tr. ř.).

Svědek se k výslechu dostavil na základě osobního pozvání, které mu bylo sděleno dne 30.7.1970 .

Svědek byl řádně poučen ve smyslu shora uvedených ustanovení tr. řádu , zejména o svém právu odepření výpovědi v případě , že by tak mohl způsobit nebezpečí trestního stíhání sobě,nebo osobám blízkým ve smyslu § 100/1/2 tr. řádu . Uvádí k tomu , že danému poučení porozuměl a svého práva o odepření výpovědi se dobrovolně vzdává a je ochoten vypovídat .

K okolnostem za kterých se obv. Milan Kubes zdržuje v zahraničí pak svědek vypovídá :

Můj syn sice v posledním období bydlel v Praze , ale čas od času přijel ke mně domů do Prostějova. Bylo mně známo ,že syn Milan vlastnil cestovní pas , ale v zahraničí nikdy nebyl. O tom , že má v úmyslu v roce 1969 odejet do zahraničí jsem nevěděl, syn se semnou před odjezdem ani nepřijel

Je-li svědek zároveň poškozeným, je nutno doplnit poučení takového svědka o právech poškozeného v tomto znění:

„Poškozený byl řádně poučen o svém právu činit návrhy na doplnění dokazování a nahlížet do spisů.

Po poučení o právu uplatnit svůj nárok na náhradu škody v trestním řízení (§ 43 odst. 2 tr. ř.) prohlašuje poškozený, že se se svým nárokem na náhradu škody ve výši Kčs ------- k trestnímu řízení připojuje — nepřipojuje."

četl a obsah souhlasí

Jindřich Kubes

MV č. skl. 382

rozloučit. Potom asi v měsíci květnu 1969 jsem dostal od syna Milana dopis , který byl odesílám z NSR. V tomto dopise mně syn Milan , že konečně je již v NSR , že pracuje v závodě Manesmanwerke jako skladník a že má pod sebou několik lidí cizích národností.Dále píše , že platově je na tom dobře, ale ,že se musí pořádně pracovat. Také píše o tom , že do NSR odejel proto , že Dubček byl odstaven a nová politika , která se provádí , že s ní nesouhlasí. Tento dopis budu míti asi někde doma, musím se po něm podívat a když jej najdu , tak jej dodatečně zapůjčím vyšetřovateli StB pro účely trestního řízení a po ofotografování jej budu žádat zpět . Se synem jsem v písemném styku a tak je mně známo , že v současné době je v NSR na adrese - Rambergstrasse 6 , , 8 M"unchen 13 , NDR . Poslední dopis od syna jsem dostal asi před týdnem a tento dopis začíná slovy ,,Tak už jsem v tom Mnichově ...., tento dopis dobrovolně zapůjčuji vyšetřovateli StB pro účely trestního řízení a po ofotografování žádám jeho vrácení.

Pokud mně syn psal v dopisech , tak do zahraničí odešel proto , že nesouhlasil se změnami , které nastaly v roce 1969 ve stranickém a státním vedení . Zda syn žádal o prodloužení pobytu v zahraničí to mně není známo v dopisech o tomto nikdy nic nepsal . V posledním dopise syn Milan píše o tom , že by se rád vrátil domů , ale kdy to nepíše.

Kde se nachází OP mého syna to nevím , doma jej nenechal. Syn byl vojákem , ale v důsledku nemoci byl z vojny propuštěn, měl jen modrou knížku , ale kde tato se nachází to rovněž nevím. Podívám se doma a kdybych tyto jeho osobní doklady našel , tak je odevzdám na SNB a OVS.

K majetkovým poměrům mého syna mohu uvésti , že nevlastnil žádného majetku . Má sice napsanou polovinu bytového zařízení po zemřelé matce , ~~Štěpánce~~ Kubesové, ale až po mé smrti .Dluhy ani půjčky syn neměl , aspoň já o tomto nic nevím. Má vyživovací povinnost , má platit na nezletilého syna ~~Hanuščákového~~ , který je vychovávám u své matky ~~Marie Ošlejškové~~ , bytem ~~Přemilov~~, okres Prostějov .

K osobním poměrům mého syna mohu uvésti, že pochází z úřednické rodiny. Matka byla švadlenou , zemřela již v roce 1960. Po ukončení povinné školní docházky šel syn Milan i nadále studovat,na 11 letou školu, kterou nedokončil a přešel na Prům školu chem. do Přerova. Tuto dvouletou školu ukončil. Potom pracoval na různých místech jako závozník a pod. Při tomto zaměstnání studoval Střední obchodní školu , kterou dokončil v Prostějově. Asi v roce 1964 , neb 1965 odešel syn do Prahy k IPS Praha, kde pracoval jako dělník. Při zaměstnání vystudoval filosofii. V uvedeném podniku byl zaměstná až do svého odchodu do zahraničí. Dříve byl členem ČSM. Politicky nebyl org v žádné straně.Politické, ani veřejné funkce neměl.Dosud je svobodný, ale má výž. povinnost na syna . Ovládá cizí jazyky a to Němčinu , Španělštinu, Francštinu a Portugalštinu.

Jinak již nemám co bych k tomuto mohl dodat , jen snad to, že mým výslovným přáním je , aby se syn vrátil zpět do ČSSR a také v každém dopise mu píši , aby domů přijel.

Po opětovném poučení o právu žádat opravu , nebo doplnění protokolu svědek po přečtení prohlašuje , že obsah protokolu souhlasí s jeho výpovědí a nežádá doplnění , ani změnu.Výslech skončen v 15.2o hod. Nárok na proplacení svědečného nežádá , neb je již v důchodě .

Vyšetřovatel StB : Svědek Jindřich Kubes

por. Pařenica Jaroslav Čtení a podpisu přítomen:

KS-StB Brno - skupina vyšetřovací SNB
Prostějov

VS-ČVS - 1987/9-U-1970

V Prostějově dne 27.8.1970

Okresní prokuratura

P r o s t ě j o v .

Tr. věc obv. Milana KUBESE - návrh na konečné opatření .

Ve smyslu ustanovení § 166 odst. 8 trestního řádu

p ř e d k l á d á m

ZÁVĚREČNOU ZPRÁVU

s návrhem na konečné opatření v trestní věci

Milana K U B E S E , nar. 14.8.194[illegible] v Prostějově, české národnosti, čs. státní příslušnosti, svobodného, dělníka Inženýrských a průmyslových Staveb Praha, posledně trvale bytem Prostějov, Jungmanneva ul.č.5, t.č. v NSR ,

pro trestný čin opuštění republiky podle § 109 odst.2 tr.zákona.

Proti jmenovanému bylo zahájeno trestní stíhání a vzneseno obvinění usnesením vyšetřovatele StB dne 29.7.1970 po zjištění, že se od 26.4.1969 zdržuje bez povolení čs. úřadů v zahraničí. Obviněný Milan K U B E S odcestoval dne 20.4.1969 na turistický zájezd do Rakouska a pobyt v zahraničí mu byl povolen na 4 dny. Do ČSSR se však do dnešního dne nevrátil a o prodloužení pobytu nepožádal .

Vyšetřováním bylo zjištěno , že obv. Milan K U B E S si dne 1.9.1968 podal písemnou žádost o vydání cestovního pasů. Žádost mu byla kladně vyřízena . Po vydání cestovního pasů odjel dne 20.4.1969 z ČSSR do Rakouska na turistický zájezd. Doba pobytu v zahraničí mu byla povolena na dobu 4 dnů , ale po uplynutí této doby se na území ČSSR nevrátil a tak se od 26.4. 1969 zdržuje v zahraničí bez povolení čs. úřadů. O prodloužení pobytu nepožádal. Ze zahraničí písemně sdělil , že se zpět do ČSSR nevrátí. Asi v měsíci květnu 1969 odjel do NSR , kde také pracuje v závodě Manesmanwerke jako skladník. Podle korespondence se v současné době zdržuje v NSR na adrese Ramberg-strasse6, 8 München 13 , B,D.R.Z obsahu jeho dopisů, jakož i svě-

VS-ČVS - 1987/9-U-1970 V Prostějově dne 18.8.1970

D o k u m e n t A .

Dopis , který zaslal obviněný Milan KUBES z NSR do ČSSR na adresu Jindřich KUBES , u pí. ~~Kolvodové~~,Nám l.čs. pětiletky Prostějov. Dle data v dopise byl dopis psán v Mnichově v měsíci červenci 1970 .

V dopise píše o tom , že je v Mnichově, že započal studium na universitě.Dále píše o tom , že ho to tam již se--,že měl být raději v Praze, že mu tam nic nescházelo. V závěru dopisu píše o tom , že by tam umřít nechtěl atd . Na konci dopisu sděluje svou adresu , která je M.K. Rambergstr. 6, 8 München 13,BDR.

Dopis pro účely trestního řízení dobrovolně zapůjčil vyšetřovatelé StB ~~Jindřich~~ KUBES - otec obviněného. Dopis mu byl po ofotografování vrácen .

Vyšetřovatel StB :
por.Pavenica

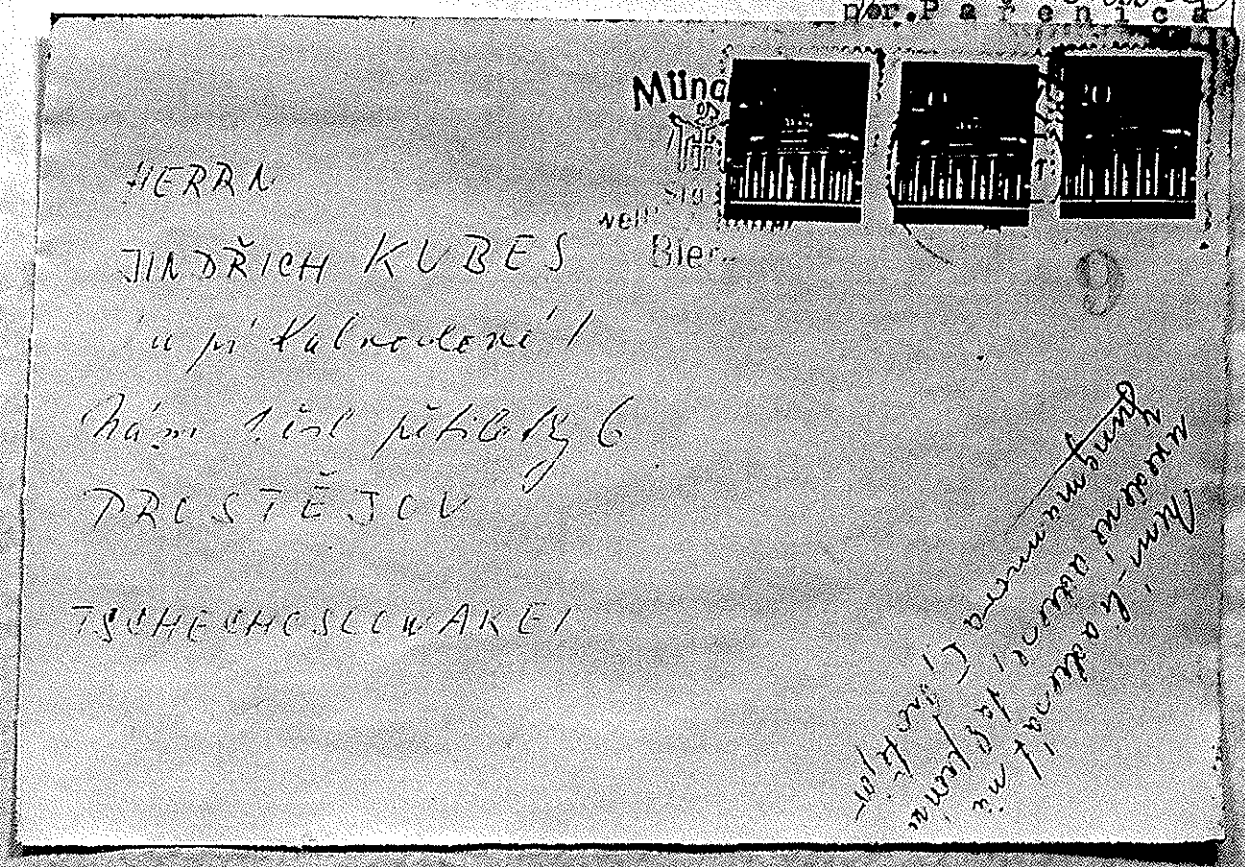

[illegible] StB Brno - skupina vyšetřování StB
Prostějov

V Prostějově dne 29.7.1970

ČVS: 1987 /9-U-1970

Usnesení

Podle § 160 tr. ř. zahajuji trestní stíhání a současně podle § 163 odst. 1 tr. ř. stíhám

Milana K U B E S E , nar. 14.8.1943 v Prostějově
(jméno, příjmení, data a místo narození)

dřívější jméno a příjmení: nezměněno

bydliště: Prostějov , Jungmanova ul. č. 5

zaměstnání: dělník Inženýrské a průmyslové stavby 09 Praha .

jako obviněného z trestného činu: o p u š t ě n í r e p u b l i k y

podle §: 109 odst. 2 tr. zákona .

protože na podkladě zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr, že

jmenovaný vycestoval dne 20.4.1969 na řádné cestovní povolení na dobu 4 dnů do Rakouska s termínem návratu 26.4.1969, avšak po uplynutí tohoto data se na území ČSSR nevrátil , o prodloužení pobytu nepožádal a tak se od 27.4.1969 zdržuje bez povolení čs. úřadů v zahraničí .

O d ů v o d n ě n í :

Dle Hlášení KOPV v Brně , ze dne 30.6.1970 odjel Milan K U B E S dne 20.4.1969 na čtyřdenní zájezd pořádaný ROH do Rakouska. Doba pobytu mu byla povolena do 26.4.1969, ale po uplynutí tohoto termínu se do ČSSR nevrátil , o prodloužení pobytu nepožádal a tak se od 27.4.1969 zdržuje v zahraničí bez povolení čs. úřadů .

Předběžným šetřením SNB - OO VB Prostějov , ze dne 7.5.1970 je potvrzeno , že jmenovaný se dosud do ČSSR nevrátil a zdržuje se údajně v NSR .

Na podkladě těchto zjištěných skutečností je dostatečně odůvodněn závěr , že obviněný Milan KUBES bez povolení zůstal v cizině a tím se dopustil trestného činu opuštění republiky podle § 109 odst. 2 tr. zákona a bylo proto rozhodnuto, jak výše uvede-no.

Poučení : Proti tomuto usnesení je přípustná stížnost, kterou je možno podat u vyšetřovatele StB do 3 dnů ode dne doručení usnesení. Stížnost nemá odkladný účinek .

Vyšetřovatel -StB :
por. Pařenica

Poznámka: Usnesení musí obsahovat odůvodnění a poučení o právu stížnosti.

MV č. skl. 523

14

4 T 17/70

-8 X 70

ČESKOSLOVENSKÁ SOCIALISTICKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Okresní soud v Prostějově, odd.4. rozhodl dne 21.9.1970 v senátě složeném z prom. práv. Ludmily Štefkovičové a soudců Jana Petrů a Růženy Chytilíkové, po provedeném hlavním líčení t a k t o :

OBŽALOVANÝ

Milan K U B E Š

nar. 14.8.1943 v Prostějově, dělník, bytom Prostějov, Jungmannova 5, t.č. mimo území ČSSR

j e s t v i n e n ,

že :

v z Prostějova dne 20.4.1969 odcestoval na základě cestovního povolení na turistický zájezd, pořádaný Čedokem do Rakouska na dobu 7 dnů, ze zájezdu se do ČSSR nevrátil, ani nepožádal o prodloužení pobytu v zahraničí, takže od 27.4.1969 se neoprávněně zdržuje mimo území ČSSR,

t e d y jako československý občan bez povolení zůstal v cizině,

. T í m s p á c h a l

trestný čin opuštění republiky podle § 109/2 tr.z.

a o d s u z u j e s e z a t o

podle § 109/2 tr.z. k trestu odnětí svobody v trvání 18 (osmnácti) měsíců.

Odsouzení je nepodmínečné.

Podle § 39 a odst.1, 2 a tr.z. se obžalovaný pro výkon trestu zařazuje do I (první) nápravně výchovné skupiny.

O d ů v o d n ě n í :

Na základě výpovědi svědka Jindřicha KUBEŠE, hlášení krajského odd. pasů a víz v Brně a dalších dokladů založených ve vyšetřovacím spise má soud za prokázáno, že obžalovaný odcestoval na řádné

cestovní povolení dne [illegible].1969 na turistický zájezd, pořádaný Čedokem do [illegible]. Doba pobytu byla povolena na [illegible] dny. Po uplynutí [illegible] dnů obžalovaný o prodloužení pobytu v zahraničí nepožádal a do [illegible] se zpět nevrátil. V současné době se zdržuje v NSR v Mnichově, kde studuje na universitě.

Obžalovaný je z projednávaného jednání usvědčen [illegible] kapitánského odd. pasů a víz v Brně, svědeckou výpovědí otce Jindřicha [illegible], z jehož výpovědi bylo zjištěno, že obžalovaný se nezmiňoval o tom, že chce zůstat v zahraničí. Pomohl mu jej vedle [illegible] nesouhlas s politikou KSČ a s událostmi kolem r.1968. Z dopisu zdrženého otci soud zjistil, že obžalovaný žije v Mnichově, kde započal své studium na universitě. Snaží se o návratu po dokončení studií.

Tento zjištěný skutkový děj vyčerpává všechny znaky skutkové podstaty tr. činu opuštění republiky podle § 109/[illegible] tr.z. po stránce objektivní i subjektivní. Jednání obžalovaného je společensky značně nebezpečné, obžalovaný jako československý státní občan zůstal v zahraničí bez povolení československých úřadů, čímž porušil zde platné předpisy.

Byl proto uznán vinným žalovaným tr. činem.

Při výměře trestu přihlédl soud k polehčující okolnosti, a to k dosavadnímu řádnému životu obžalovaného, ježto nebyl dosud soudně trestán. Ze zprávy MěNV v Prostějově bylo zjištěno, že obžalovaný nevlastní žádný movitý, či nemovitý majetek. Z přípisu České státní spořitelny vyplývá, že obžalovaný nemá žádnou půjčku ani vinkulované vklady. Z přípisu Inženýrských a průmyslových staveb, bylo zjištěno, že obžalovaný byl dobrým pracovníkem, po povahové stránce mírný a skromný. Ze zprávy SNB – OO VB v Prostějově se podává, že obžalovaný pochází z úřednické rodiny. Obžalovaný původně studoval na filosofické fakultě, studium ale nedokončil. Požíval alkoholické nápoje a neměl dobrou pracovní morálku. Přitěžující okolnosti nebyly shledány.

Po zhodnocení osoby pachatele se zřetelem k okolnostem spáchaného tr. činu byl obžalovanému uložen trest odpovídající společenské nebezpečnosti jeho jednání a přiměřeně postihující jeho vinu. V daném případě, nezbylo soudu, než uložit trest odnětí svobody nepodmíněný, neboť obžalovaný se zdržuje mimo území ČSSR a není na něj možno výchovně působit. Soud důvodně předpokládá, že uložený trest odnětí svobody převychová obžalovaného v řádného občana československého státu.

POUČENÍ : Proti tomuto rozsudku je možno podat odvolání do 8 dnů ode dne doručení.

Okresní soud v Prostějově odd. 4.
dne 21.9.1970

LUDMILA ŠTEFKOVIČOVÁ, prom. práv.
Za správnost vyhotovení:

15 (2)

Drahá teti!   [illegible] června 1970

Tak už jsem v tom Mnichově – znamená to, že jsem tedy už oficiálně započal svoje studium na Ludwig-Maximilians Universität. Prozatím musím absolvovat dvaleťák dvouměsíční speciální jazykový kurz a pak přijde to Fachstudium. Budou to – slovo se stupňovanými pravděpodobnostmi! – dějiny umění. Zdejší katedra je dosti „slavná". Mám stipendium, bydlím na koleji, stravuji se v menze a flákám se po Mnichově. Mnichov takový je taková velká rovina zastavěná domama, kde žije něco kolem (možná přes) 1 mil. lidí. Bydlím ve Schwabingu – místo kde je něco jako taková ta pražská „umělecká" a „akademická" čtvrť. Je tu vlastně obdobně jako v Paříži, akademie výtv. umění, Universita, spousta obchodů se starožitnostmi, velikej park, kterej se jmenuje Englischer Garten a hospody a hospody a hospody. Jinak je celej Mnichov rozkopanej a všude se něco staví či opravuje, ale do Olympiady (1972) to má prej bejt všechno hotový. Ve škole nemám prozatím žádné [illegible] – dobrodružství [illegible]

Alkejos a [illegible] se neučili; a tak se
chci pokusit sehnat si na [illegible] nějaké
zaměstnání (jsem už [illegible] už jsem tady
jednou 14 dní pracoval) a vydělat
něco, protože mám obavu, že [illegible]
[illegible] a pak je to těžká muka. Vždyť jsem
tady pomáhal [illegible] (ale [illegible] všechny)!

Novinka je to, že už nejsi s tou
svojí přítelkyní [illegible]. Když jsem Ti
posledně psal, [illegible] a nějak mi
to tu všechno [illegible] – [illegible] Zavorál [illegible]
v München [illegible], ale já bych radši
byl v Praze – mi tam totiž prakticky nic
nescházelo. Já vím, co si Ty teď myslíš,
ale vždyť já nejsem žádný politik a
tak jsem měl sedět na prdeli. Ale teď už
mi nezbývá než "anhalten" – přinejmenším
[illegible] tak dlouho, dokud nedostanu [illegible].
Ale umřít bych tady nechtěl. Nechci stát
se takovým Zavorálem!!

Tak Tě zdravím a srdečně [illegible]
(jakož i paní [illegible]) a těším se na
Tvůj dopis.

Milan

M. K.
RAMBERGSTR 6
8 MÜNCHEN 13

tiscali mail.cz *miroslava.havelkova@tiscali.cz*

Předmět: Re: Milan Kubes
Odesílatel: **Bernd Posselt** (berndposselt@t-online.de)
Datum: **17. dubna 2015 19:20**

Liebe Frau Havelková,

an der Entschuldigung von Václav Havel haben viele direkt oder indirekt mitgewirkt, darunter auch die tschechische Paneuropa-Union und der Kreis von Bürgerrechtlern um die Zeitschrift "Mitteleuropa". Milan war deren wichtigster Verbindungsmann im Exil und in der Wendezeit. Deshalb hat er sicher in der einen oder anderen Form durch seine Kontakte mit Havel und dessen Umgebung seinen Beitrag geleistet.

Bei den anderen drei Ereignissen war er nicht dabei und gehörte eher zu den Kritikern, weil seiner Ansicht nach die Sudetendeutschen viel zu wenig eingebunden waren.
Mit den herzlichsten Grüßen

Ihr Bernd Posselt

Bernd Posselt MdEP, Dachauer Str. 17, D - 80335 München
Tel. +49 89 554683, Fax +49 89 594768, mail@bernd-posselt.de, www.bernd-posselt.de

From: MIROSLAVA HAVELKOVÁ
Sent: Friday, April 10, 2015 4:25 PM
To: Bernd Posselt
Subject: Milan Kubes

Sehr geehrte Frau Waldburg, sehr geehrter Herr Posselt,
ich wende mich an Sie noch mit vier Fragen über die Tätigkeit von Milan Kubes.

Hat Milan irgendwie an die von Vaclav Havel erklärte Entschuldigung für die Vertreibung im Dezember 1989 mitgewirkt?

Wissen Sie, ob sich Milan Kubes irgendwie an der Arbeit der Gemeinsamen deutsch-tschechische Historikenkommission beteiligte, die das Buch veröffentlichte? *Konfliktgemeinschaft, Katastrophe, Entspannung. Skizze einer Darstellung der deutsch-tschechischen geschichtes seit dem 19. Jahrhundert / Konfliktní společenství, katastrofa, uvolnění. Náčrt výkladu německo-českých dějin od 19. století,* 1. vyd. Oldenbourg, München 1996).

1997 wurde eine Deklaration über die tschechisch - deutsche Beziehungen abgeschlossen, sie wurde von Antje Vollmerova, Václav Havel und Roman Herzog vorbereitet. War Milan auch beteiligt an diesem Abkommen?

Hat Milan dann Teil genommen an der Konferenz in Bratislava in 1997 der tschechisch - deutschen und slowakisch - deutschen Kommission?

Vielen Dank für Ihre Reaktion.
Mit freundlichen Grüssen
M. Havelkova

-------- Původní zpráva -------
Od: Bernd Posselt <berndposselt@t-online.de>
Komu: MIROSLAVA HAVELKOVÁ <miroslava.havelkova@tiscali.cz>
Předmět: Re: Bitte um ein Gespräch über Milan Kubes
Datum: 26.03.2015 16:44

Liebe Frau Havelkova,
vielen Dank für die Bestätigung. Herr Posselt freut sich schon auf das Gespräch.
Herzliche Grüße Stephanie Waldburg

From: MIROSLAVA HAVELKOVÁ
Sent: Thursday, March 26, 2015 2:24 PM
To: Bernd Posselt
Subject: RE: Re: Bitte um ein Gespräch über Milan Kubes

Guten Tag, Frau Waldburg,
ich wollte nur den Termin bestätigen. Ich kaufte mir bereits die Fahrkarte und komme also am Samstag nach Brno. Falls keine Probleme auf der Autobahn entstehen, bin ich rechtzeitig um 11.45 in dem Reduta Theater
Viele Grüsse aus Prag
M. Havelkova

17

Ediční poznámka

Po svých sedmdesátých narozeninách rozhodl se opat Anastáz Opasek vydat některá svědectví o životě *petra*, o životě břevnovské a broumovské komunity a také o některých jevech života veřejného, kulturního i politického, jak je uchovala paměť. Opírat se mohl právě jen o paměť svou a někdy též o vzpomínání některých spolubratří, především v Rohuru. Neměl k dispozici žádné dokumenty ani deníkové záznamy a korespondence s domovem byla obtížná. Sám říká, že při diktování vzpomínek myslel především na mladší věřící, řeholníky a kněze, ale též na ostatní příslušníky národa, kterému se v té době nemohlo mnohé sdělit. Ví, že jeho vzpomínání je neúplné, ale „nic snad pochybené".

Svá vzpomínková zastavení autor namlouval s přestávkami na magnetofonové kazety dva až tři roky (1983 – 1986), a to v Mnichově a v Rohuru, za technické spolupráce Milana Kubese. Doslovný přepis kazet byl pořízen následně (v Řezně, panem Vladimírem Ulrichem). Padesát jedna kazeta je v majetku autorově, rovněž tak 460 stran doslovného přepisu. Další exemplář přepisu je uložen v Ústavu pro soudobé dějiny ČSAV v Praze. Tento exemplář odeslal do Prahy Vilém Prečan brzy po přepsání, aby mohl být připravován k samizdatovému vydání. Rukopis prostřednictvím Jiřiny Šiklové dostal Emanuel Mandler, později jsem text převzala a ještě v podmínkách „zakázanosti" začala zpracovávat. V této situaci byla práce velmi komplikovaná. Teprve po založení Ústavu pro soudobé dějiny, který do své činnosti pojal vydávání *svědectví o době a lidech*, mohly být práce úspěšně dokončeny. V červnu 1990 se autor a editorka setkali v Rohru a mohli první polovinu práce konzultovat a opravovat spolu. Druhou část už zpracovávali v Praze.

Autor a pochopitelně ani editorka text už nedoplňovali, zachovali obsah vyprávění z poloviny osmdesátých let. Tato zásada

18

Poděkování:
- všem, kdo se podíleli na vydání knihy svými vzpomínkami,
- Marii Jiráskové a Ondřeji Koupilovi za připomínky k rukopisu,
- Milanu Kubesovi za připomínky k části týkající se exilu a Opus bonum,
- Andreji Stankovičovi za zapůjčené fotografie Josefa Floriana a připomínky k Metodějovi Florianovi a Staré Říši,
- Josefu Topolovi za zapůjčení rodinné korespondence,
- P. Antonu Ottemu a Ackermann-Gemeinde, Milanu Horáčkovi z Nadace Heinricha Bölla a Pavlu Šafrovi za finanční příspěvek.

V textu jsou použity básně Anastáze Opaska ze sbírek Život upřen do Středu (Opus bonum, Mnichov 1978), Vyprahlá krajina (PmD - Poezie mimo domov, 1980), Dvakrát dvanáct básní - Zweimal Zwölf Gedichte (Obrys/Kontur - PmD, Mnichov 1984), Slova a slovo - Wörter und das Wort (Ackermann-Gemeinde, Mnichov, 1987), Z té dálky - Aus jener Ferne (Obrys/Kontur - PmD, Mnichov 1990) a Obrazy (Miroslav Zavřel, Havlíčkův Brod 1993).

18

Impressum

OBRYS — informační čtvrtletník nezávislé české kultury vychází v březnu, červnu, září a v prosinci. Uzávěrka vždy ke konci předcházejícího měsíce. Šéfredaktor, majitel a vydavatel Daniel Strož. Redakční kruh: Ivan Binar, Jiřina Fuchsová, Jaroslav Hutka, Milan Kubes (vedoucí redaktor), Vladimír Milev, Jiří Pallas. Grafická úprava Vladimír Milev. Redakce a administrace (veškerá korespondence): D. Strož, Max Wönner Str. 31, D - 8000 München 50. Redakce si vyhrazuje právo ke zkrácení příspěvků. Rukopisy se nevracejí. Autory podepsané články se nemusí vždy shodovat s názory redakce. Příspěvky autorů žijících ve vlasti vycházejí bez jejich vědomí a jsou přetištěny ze strojopisů tam kolujících, popřípadě i z publikací oficiálně vydaných.
Roční předplatné (4 čísla): 16,— DM či ekvivalent v jiné měně. Do zámoří (jen letecky!) 9,— US dol. či ekvivalent. Příspěvky na tiskový fond jsou vítány! Platte os. šekem, anebo v hotovosti na adresu redakce. V Evropě též „Postscheckkonto“: D. Strož, Postscheckamt München (Mchn) Kto. 156942 - 803.
OBRYS/KONTUR — erscheint 4 x im Jahr. Herausgeber, Alleininhaber u. Chefredakteur Daniel Strož, Journalist. Adresse: Max Wönner Str. 31 — 8000 München 50.
Druck „Cicero“ e.G., Zeppelinstr. 67, 8000 München 80. Printed in W. Germany.

OBRYS

B 21784 F
Verlagsort München
Cena (Preis) S; DM
Červen (Juni) 1987
ročník (Jahrg.) 7
číslo (Nr.) 2

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉ ČESKÉ A SLOVENSKÉ KULTURY

Božidar Kraiš: Trojka, litinou

Miroslav Kusý: *PRESTAVBÁRI*

Keď vezmú do rúk akúkoľvek verzifikáciu dejín ľudských konfliktov, dokážu z nej vykresliť narýsovať tak hrubozrnné pozitívne atrakcie, obvinenia pohlcujú.

Každý socializmus je vo všetkých svojich typických historických podobách a reálnom historickom živote. Geniálna zásluha jeho pramenitého napätého logického nerozhodnutého významu hrubozrnných kádrov, a to podnes uchovaný hodnotu jeho pravdy.

Naše domáce hrubozrnné kádre sa však pomaly strácajú v nedohľadne a nebo len tak ľahko vybudiť.

Čo sa stane z gorbačovského dramatického historického hlasu, ak by sa nám nepodarilo ho pochopiť a ak by sme nevedeli z pre svoje potreby si ho prispôsobiť ruší domáci hrubozrnný nenapomenutý momentálnej?

Nástrojom nám vo pojednávaní prof. dr. Ladislav Holotík, CSc., vo svojom článku Filozofia – strategie nejistoty. Dnes sme 3/1987). Zdôrazňujem, že na svete v medzinárodnej súvislosti sú rozličné názory na to, ako by sa mal vyvíjať socializmus. Ja sa však domnievam, že by sme mali zdôrazniť základné spoločné charakteristické znaky socializmu ako spoločenského systému. Filozofia na Univerzite Komenského v Bratislave.

Aj podľa L. Holotíka „pramenia filozofie a sú podnetom vzniku akejsi rozpätia a vzniku rozhodnosť, ktorá plodí a hor vášnivo svoju odlišnosť. Jedným z takýchto prameňov filozofie je aj [illegible]

Nahlásenie na aspoň akosi dvadsať, ktorí by to nemali vedieť, prikázaní, ak, aby sa vám vedia dať prekonávať. Hlbka vášho vlastného materializmu. A keď vám toto nie je chcel [illegible] ak nevedeli, vedeli by sa na to [illegible] a pre svoje [illegible] ak vám akási jeho prameňov kniha by sa na vám nám dnes [illegible] ak chcel.

Ako si bolo zaručené pred viacerými prahom [illegible] Holotík, Hegel tak, ako sa aj ale prameňov nebral a nazvedzok [illegible]

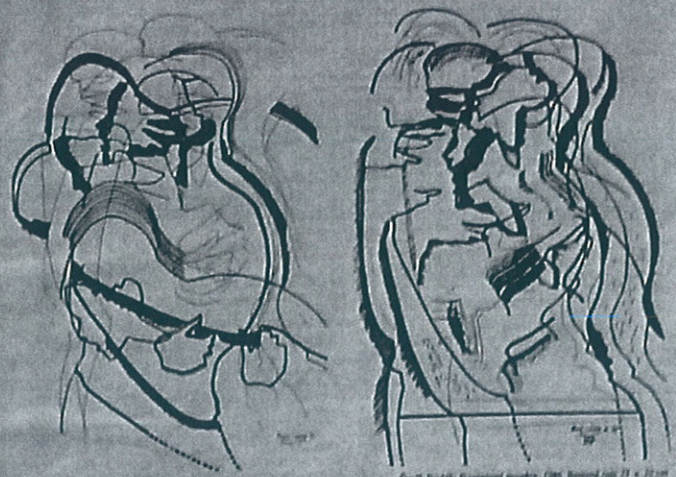

Čestmír Prášilík: Figurativní projekt, 1986. Kombinovaná technika, 21 x 30 cm

Jan Vladislav: *NAŠE POEZIE VE FRANCII*

I když tomu mnic nevěřím, pokrok přece jen asi existuje, a do konce i v Československu. V 38. čísle časopisu *Kmen* tam letos vyšla recenze francouzské antologie české a slovenské poezie, kterou sestavou vydalo pařížské nakladatelství Maurice. Recenze otiskuje připomínek zároveň cítím antologie, která má 420 stran, jmenuje její hlavní pořadatele a uvádí i některé francouzské překladatele, jež osnadnje location za básničky, místy dokonce pěj komponistů, což je přinejmenším tenkou nadsázkou, protože mezi nimi rozhodně není jediný skutečně známý francouzský básník, který by se mohl vejmout našim nerozlišeným typům V. Nezvala, F. Halase, V. Holana, J. Seiferta atd. Ale otiskání odliška na pozadí a básničky jsou dosti v Československu prostě jiná než v normálním světě, posuzovati je – jak známo vinou z vlastní zkušenosti – nesnadné kvůlika, ale příležitostí místa na ministerstva vnitra. V tomto tedy zajímavost připomenout recenze nespěchá.

Jistý náznak pokroku je spíš v tom, že její převážná část je věnována zkoumání, který pařížští autologie české a slovenské poezie vytvářela ve Francii. Recenze přiznává, že se byl oblast především krásných pokud francouzská tiskové kanceláž AFP o knize zpravila, připomněla právem urjednou, ze všeho v antologii chybí. Na knihu, která se vydává za reprezentativní obraz české a slovenské poezie uznalého a tolikrát znalost, je těžko nezvat opravdu dodá. Výjimečnost je, i když se čpělá, i recenze, a tak je řeč a vedením tohoto pokroku v mnoha ohledu je, že recenze znalá dokonce i dva dávní tuhotřesení autory (I. Fleischmannova a J. Vladislavi), kteří antologii v Paříži krátkovali. Jejich „případy", jak dodávají, kteří antologii v Paříži krátkovali. Jejich „případy", jak zdůrazňuje recenze, „jsou však zcela nepodstatné".

Než se pokusím své „případy" proti pařížské antologii podložit jmény a zdroji, zdá bych se zmínění recenze připomenil jednu kuriozitu. V závěru svého textu autor V. Šárova uvnitř na všechna [illegible] „upozornit na to, že v antologii jsou zastoupeny i básně Skvorecký, Mikuláškovy či Seifertovy, ale i tvorba dalších autorů,

OBRYS

B 21784 F
Verlagsort München
Cena (Preis) S; DM
Březen (März) 1987
ročník (Jahrg.) 7
číslo (Nr.) 1

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉ ČESKÉ A SLOVENSKÉ KULTURY

Jiří Madrová: Malby

Stanislav Jandík: *PATOLOGICKÁ SEDLINA*

Za německo okupace začala se tehdy křičkovitých upozorňovat nová odrůda lidí. Byli to hlavně příslušníci fortunických stran, středních vrstev, vlastní, kteří zvyšování zavazovali se fo- šlechtou a magnáty. Šlo o umělecký svérázný literární soudy všech kulturu a magnáty. Šlo o umělecký svérázný literární soudy všech nacionalistů a nevadilo jim, že je to pojmu nemožného, protože každý fortunický nacionalismus je vždy podřízen předsudkům k cizímu, ale podstatě nadnárodnímu jsou Josifův ve Hitler. Mussolini a Franco sáhl je jednalo stejně, bylo to tím, že měli společného nepřítele v socialismus a demokracii. Jejich spojenectví nebylo nic než podlézavé vzhůru na nebe.

Rádoli o „národovce", nebo také integrální nacionalisty, do čehož přeložíme celou řadu národovců. Plameň nacionalismu proti cizím myšlenkám, kteří chtěli humanitní a socialistický vrátkol národnímu, se náš národní kmen, jakož ovšem tyto myšlenky nebyly z Berlína, z Madridu nebo z Říma. Kořen „národovecké" hnutí pomalu proti národu a státu jíž za první republiky byl v ne-

dostatku charakteru a znalé může intelektuál, převahou toho, co je v člověku temného. Osvědčeného a za vede k nejnižšímu sobectví. Fortunický nacionalismus, kterému se [illegible] ve Slovensku [illegible] ideologie gravitovaly akademický filozofie [illegible] ideologie gravitovaly akademický filozofie [illegible] v Bratislavě.

Vlastenci, kteří tvoří podstatu každé reakce. Tak bílení „staro- dovců" byli nemnohými politiku, kulturního i politického způ- telnosti, kteří se pravosti nenávisti vůči národního ideálnímu,

Za první republiky zde „národovci" demonstrovali proti ně- mockým Němcům, ale na německé okupace si je nemohli vyna- chválit. Vyšlo-li kavárny, že tam podle německé slovo, ale pak v nich vedli s Němci kantorálky v jednotu stolu. Za republiky vedli proti cizím národům několika biografie, za Němců hrozivě- nálovali obchodníky, kteří pomáhali dvojnárodní nápisy volali po Hitlerovi a přitom spílali Masarykovi a Benešovi, kteří prý chtěli republiku založit na Němcích. Problémovali sociální reformy a přitom pracovali pro kapitalisty a těžký průmysl, kteří je finan- covali. Křičeli za cizinu a proti korupci, a brali z Berlína peníze na nacionální vlastního státu. Humanitě se pomrvali jejich ideálem byly diktatury, zvlášť s gestapo, čirné kultu a nacio-

OBRYS

B 21784 F
Verlagsort München
Cena (Preis) S; DM
Prosinec (Dezember) 1986
ročník (Jahrg.) 6
číslo (Nr.) 4

ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉ ČESKÉ A SLOVENSKÉ KULTURY

Pohled na Nárožní sídlo Národního divadla (Foto: I.C. – Praha)

Vilém Pojkar: *VYSTRAŠENÁ ČINOHRA*

Jaroslav Fiša (1929) nastoupil 1. července 1981 na místo šéfa činohry Národního divadla z postu uměleckého ředitele divadelního ústavu, který předtím deset let (1970–1980) šéfoval divadelnímu odboru Ministerstva kultury. Ukončil tak osmiletou éru dělení činského manažerského kouzelníka Václava Šnorse (1973–1981), bezvýznamného hereckého epizodisty, který v čele činohry ND přinesl reprezentaci šera druhých a třetích garnitur. Čím byla tato snaha vyvolána a co znamenala?

Vyplynula logicky ze snahy ex-ředitelského ústí Národního divadla, kde panikaří nepřežívat deset let zavření hereckých Přemysla Krobo- zdravotní 1.1.1979 hudební skládání a dlouhodobý delším selání si pernadl za léta operního tělesa dirigenta Zdeňka Kollera (od 1.1.1982). S Kollerem vstupuje na vnitřní místo v čele tohoto divadla vlastní poprvé po druhých letech „normalizace" vý- razná umělecká osobnost. Snad by byl Pacer sobecký o období

legionář- zrušena i v čele souboru činoherního zemřel [illegible] ob- lasti pořádný přehled, zápas s konkrétní [illegible] v uměleckém divadle [illegible] souboru herečky K. [illegible] a nemohla přežít – aspoň bez válečných [illegible] dnová léta. Navíc se zrušena pomáhala až do [illegible] 1981, kdy polská krize [illegible] v [illegible] záznak kádrového [illegible] Fiša [illegible] Fiša [illegible] hudebního [illegible] Fiša [illegible] dosah.

Od Jaroslava Fiši, [illegible] ale spíše [illegible] [illegible] zbavila činohry ND [illegible] [illegible] monumentu, a nebyl přežít [illegible] [illegible]

19

OBRYS

INFORMAČNÍ ČTVRTLETNÍK NEZÁVISLÉ ČESKÉ KULTURY

Mnichov, březen 1981

ročník 1., číslo 1.

V březnu 1981

Milí přátelé, čtenáři!

Máte před sebou první číslo nového časopisu. Věříme, že svým posláním vyplní určitou mezeru v přehledu českých tiskovin, již v zahraničí vydávaných. Chceme se věnovat výhradně české kultuře a vycházíme z názoru, že česká kultura je nerozdělitelná: je jenom jedna, i když současným vývinem rozložená do tří vrstev, jen základně na sebe nenavazujících: ta oficiální v Československu vydávaná, ať si z větší části diktátem systému poplatnická; ta neoficiální, přes veškeré úsilí stále expandující a v mnoha směrech dnes již českou kulturu v zahraničí reprezentující — a připojenou na stejné úrovni i česká kultura zahraniční (exilová), vznikající kdekoliv ve světě, mimo území státu, a nadto mnohdy poznamenaná cizím kulturním vlivem a specifickými podmínkami.

O všech těchto komponentech české kultury vás chceme informovat, především o dvou posledních formou i obsahem svobodných. V menší míře se pak budeme čas od času vracet i ke kultuře oficiální, neboť — a to je třeba zdůraznit — na počátku let osmdesátých nelze už bez zaujatosti a se zcela čistým svědomím hovořit permanentně o „české kulturní [illegible]", která se započala krátce po okupaci 1968 a trvala téměř po celé desetiletí.

[illegible] svoboda projevu a právo svobodné publikace budeme v plné míře uplatňovat; měřítkem budiž [illegible], sociální a etická hodnota zveřejněných příspěvků. V žádném případě však skupinkaření, [illegible], coby nejrozšířenější nešvary [illegible] našich periodik. Populární formou vás budeme pravidelně seznamovat s nesnadnou, ale plodnou činností českých nakladatelství (máme jich v zahraničí víc jak deset), pokusíme se zhodnotit vydaná [illegible] literární díla, výstavy našich výtvarníků, [illegible], divadelní a filmová představení. Již v [illegible] zahajujeme čtenářskou anketu „O nejčtenější knihu roku" a pravidelný žebříček nejčtenějších [illegible] za uplynulé čtvrtletí. Včas a výhledově vás [illegible] na termíny nejzajímavějších kulturních podniků.

Tolik prozatím k zaměření časopisu, plánům, [illegible]. A na závěr to nejdůležitější: nic, zhola [illegible] bez vašeho zájmu, vaší účasti. Jen [illegible] i nadále utvářet, ztvárňovat a formovat [illegible], co jsme si s sebou do světa vzali: [illegible] české kulturnosti!

[illegible] Ivan Binar, Jiřina Fuchsová, [illegible], Milan Kubes, Vladimír Miler, Jiří [illegible]

Jiřina Fuchsová

LITERÁRNÍ FOND JANA ZAHRADNÍČKA

Československý exil po osmašedesátém roce nabral nový vítr do plachet. Díky všem novým, mladým proudům, které se v exilovém životě po osmašedesátém roce objevily, i díky všem těm proudům, které po čtvrt, půl či dokonce celé století uchovávaly ve svobodných, byť mnohdy těžkých podmínkách diaspory naše sociální, společenské i kulturní tradice, jsme dnes exilovou kulturní velmocí. A nejen to. Snad ještě nikdy od vraždy svobodné československé kultury koncem třicátých let až po naše dny nebylo spojení té vpravdě živé domácí a vpravdě pozitivní exilové kultury tak těsné, tak mnohotvárné, tak do nejposlednějších vlášečnic rozvětvené a bohaté, jako je tomu v éře, kterou právě prožíváme. Díky podivnému a osudnému paradoxu českých dějin jsou to právě období krvavých politických ztrát a zhoršování životního klimatu, která jakoby oproštovala a prohlubovala cesty kultury. Jakoby každé přitažení lisu přidávalo na jiskře, vůni a váze vína, které se pod ním rodí.

Konstatování tohoto jevu není chválou záliby v utrpení, ani vzývání masochismu v zájmu pomíjivého zvyšování lesku národní kultury. Konstatování tohoto faktu — v dobách, kdy je kolem temno a naše snahy zvrátit běh věcí selhávají — má co dělat s nahlédnutím, že — jak napsal Jaroslav Durych — každá velká radost má svůj původ v překonané bolesti. Že čím větší radost, tím niternější a krvavější bolest, která ji zradila, tím statečnější a silnější srdce, které nejenže nepodlehlo v boji o své bytí či nebytí, ale nadto nalezlo v sobě sílu a odvahu vyzvednout vydobytou pravdu vysoko nad krev a marast, pro potěchu a posilu srdcím ostatním.

Kdyby byl tento svět ne světem, ale rájem, a národ ne národem, ale ve všem všudy ideálem národa, byla by kultura zločinem a rouháním. Neboť plnost bytí, vpravdě naplněnost životem, ideál a ráj nepotřebují kultury. Dokonalé bytí jako takové má jediný protipól, jediný doplněk: dokonalé ticho. Dokonalý klid. Klid, který není zuhlým klidem, nehnutou propastí, mrtvou nehybností, ale oázou spočinutí, studnou míru, zdrojem věčné, oblažující záře. Hřivnou, z níž nelze ničeho ubrat, k níž nelze ničeho přidat. Hřivnou, která by byla jásavou smrtí kultury.

Leč v dané stvořenosti světa a všech věcí ostatních, a tedy v dané stvořenosti národa, doposud není ráje. A nám, alespoň těm z nás, kteří dosud nesložili zbraň, nezbývá, než po něm znovu a znovu vztahovat ruce, než se ho — kulturou — znovu a znovu, v potu a v slzách a v krvi, dopínat. Někdy s menším, někdy s větším úspěchem. A dotvářet, tisíckrát znovu a tisíckrát jinak, co nám bylo svěřeno kusé a zpřeházené

Setkání mládeže

Každý rok budou pořádány o Letnicích Setkání mládeže v Rohru v Dolním Bavorsku. Jejich účelem je zvláště doplnění znalostí z českých a slovenských dějin a z literatury a kultury domácí i cizí. Národní tradice a vědomí evropské sounáležitosti jsou páteří programu těchto setkání. Bude vždy vzpomenuto i významných jubileí, jako je např. 1000 let pražského biskupství. Pozornost bude věnována i současným náboženským hnutím, pokud navazují na křesťanskou tradici, a otázkám manželství a rodiny. Zájemci se mohou ještě zúčastnit filosoficko-náboženského semináře, který navazuje na předcházející program.

V budoucnosti se počítá s uspořádáním Setkání vícekrát v roce. První Setkání bylo uspořádáno v r. 1972, druhé o Letnicích 1973.

Na programu jsou dále weekendová setkání s kulturním a náboženským programem v některých krajích NSR a zájezdy do zahraničí (např. do Říma a do Taizé) v menších skupinách.

Bohemistická knihovna

Součástí programu »Opus bonum« je vybudování bohemistické knihovny. Zřízení knihovny vyžaduje vypracování bibliografie. Katalog první etapy byl již sestaven. Knihovna má umožnit soustavnou vědeckou práci v českém exilu.

Ve studijním centru souvisejícím s touto knihovnou bude zřízen archiv, v němž budou soustřeďovány archivní dokumenty z různých archivních institucí a knihoven, a deponovány pozůstalosti významných osobností české kultury, jež zemřely v zahraničí.

Důležitým úkolem studijního centra při bohemistické knihovně je vypracování katalogu bohemik v knihovnách NSR.

Vybudování knihovny má umožnit vypracování dějin křesťanské literatury a kultury v Čechách. České dějiny charakterisuje velká diskontinuita. Politické zvraty způsobují, že nová generace nemá dostatečných znalostí pokud jde o práci a dílo generací předchozích. Dosud neexistuje dílo, jež by podávalo čtenáři souvislý obraz o intelektuální práci reprezentantů křesťanské kultury v posledních dvou stoletích. Knihovna má rovněž umožnit studium opomíjených období dějin českých, např. období barokního. Třicátá léta vyvolala řadu prací na tomto úseku. Řada děl tohoto období doby pozdější zhodnotila význam barokní lite-

SYMPOZIUM O ČESKÉ KULTUŘE

Katolická laická organizace Opus Bonum uspořádá ve dnech 13. až 17. května ve Franken kulturní kongres, jehož ústředním tématem je „Česká kultura 20. století v životě české společnosti." Širokou formulací tématu má být umožněna účast všem, kdo se — ať z jakéhokoli pohledu — zabývají danou problematikou, bez jejíhož kritického osvětlení se nedají pochopit moderní české dějiny. Záměrem pořadatelů je, aby všechny referáty — při veškeré různosti konkrétní problematiky i referentských pojetí — směřovaly k zodpovězení dvou základních otázek:

1. Jakou úroveň dosáhla česká moderní kultura v různých fázích svého vývoje, měřeno kritérii evropskými a světovými, a jaký význam má její výpověď?

2. Jakou roli hrála a jaké funkce plnila tato kultura v životě české společnosti, jak sama ovlivnila moderní české dějiny, jejichž je výrazem?

Pořadatelé se snaží soustředit pokud možno všechny relevantní osobnosti české kultury žijící v exilu, které mají k danému tématu co říct: od katolíků po ateisty, od konzervativních myslitelů po „modernisty", od těch, kdož přišli do exilu kolem roku 1948 až po ty, kteří přicházejí dnes. Referáty převzali V. Bělohradský, A. Brousek, K. Chvatík, J. Jedlička, E. Kohák, A. J. Liehm, J. Lederer, L. Matějka, I. Medek, V. Neuwirth, R. Preisner, S. Richterová, J. Rosner, K. Skalický, J. Škvorecký, J. Tesař a I. Uhde — o účasti dalších osobností české kultury se jedná.

V neposlední řadě jde také o pokus spojit duchovní potenci českého exilu s potencí nezávislé české kultury doma. Sympozium je navázáním na duchovní iniciativu dvou osobností, které se problémem moderní české kultury zabývaly a zabývají: Jana Patočky a Václava Černého. Proto byly objednány referáty i u relevantních osobností nezávislé kultury domácí, jež budou na konferenci přečteny.

František Kautman

FILOZOFOVAT UMĚNÍM NEBO BÁSNIT FILOZOFII

Dějiny české filozofie nejsou tak chudé, jak se u

[illegible] bolestný odchod teprve nastává.

Nimrod smutné postavy se štrachal po světnici a ustavičně něco hledal, nejdéle to, co nejméně potřeboval — luk a šípy. „Máš všechno? Nic jsi nezapomněl?“ pomáhala mu matka. „Máš mošnu? Klíč od chatrče? Motouz? Pazourek? — Chtěl sis něco vyřezávat! Kam jsi zase zašantročil šípy? — Vezmi si s sebou svačinu, co bys v lese jedl?“ Otec strčil do kapsy několik homolek, pokrčil usouženými rameny a odešel na šoulanou.

Odešel? Co vás vede! Sotva vytáhl paty ze dveří, už se zase vracel. Vrátil se pro nějakou zbytečnost kterou nenašel, prohledal jizbu a zapomenuv většinou něco, co již před tím měl, opět se vzdálil. Z hvozdu stoupaly mlhy a chechtot pobavené zvěře, která jeho složitý manévr se zájmem pozorovala.

Už jste viděli kance prohýbat se smíchy?

Já často, a ne jednoho.

Stáli na pokraji lesa, koukali nám do oken a řehtali se na celé kolo. Čekali na svého přítele a těšili se, až si s nimi zase přijde hrát na „Lovče co chceš“ a „Netrefenou.“

Byli jsme takový lesní proletariát.

Milan Kubes

KATOLIČTÍ BÁSNÍCI V NAKLADATELSTVÍ POEZIE MIMO DOMOV

Dosavadní bilanci tohoto pozoruhodného mnichovského nakladatelství, které na jaře 1977 založil a řídí básník Daniel Strož, představuje pětatřicet titulů básnických sbírek autorů z exilu a z domova, jakož i téměř dvousetstránkový Almanach české zahraniční poezie 1979 s příspěvky třiatřiceti českých básníků, roztroušených po celém západním světě. Povšimněme si sbírek šesti z nich, básníků katolicky orientovaných, jejichž poezie bezpochyby znamená významný přínos českému modernímu básnictví.

Vydavatelským činem snad celonárodního významu je vydání výboru z veršů sv. Otce Jana Pavla II., které pod pseudonymem ANDRZEJ JAWIEŃ vycházely v polském katolickém tisku padesátých let. Sbírka má název KAMENOLOM a přeložil ji básník [illegible]. V její dedikaci čteme: „Svatému Otci Janu Pavlovi [illegible] příležitosti jeho požehnaných še-

Milan Kubes

K LITERÁRNÍ ANKETĚ SVOBODNÉ EVROPY

V literární anketě, kterou na konci každého roku pořádá rozhlasová stanice Svobodná Evropa, odpovídalo téměř šedesát publicistů, umělců a vědců žijících v exilu na otázku redaktora ankety Františka Tomáše *jaký byl váš největší čtenářský zážitek v roce 1980 — za 1.) z naší literatury; za 2.) z cizí literatury?*

I když dotazovaní jistě nepředstavují sociologicky reprezentativní průřez české čtenářské veřejnosti v zahraničí — redaktor ankety sám zdůrazňuje, že anketa si nečiní nárok na úplnost — může se přesto stát podnětem pro čtenáře, seznámit se třeba dodatečně s některými knižními tituly a celá anketa by pak mohla mít i jistý význam pro orientaci edičních plánů exilových nakladatelství. V našem přehledu se omezíme tedy jenom na první část otázky a pouze na českou literaturu. Pro větší přehled rozdělíme knižní tituly jmenované v anketě do tří kategorií: umělecká próza, memoárová a dokumentární literatura a poezie.

V anketě nejčastěji jmenovanou knihou je dvoudílný autobiografický román Karla Pecky *Motáky nezvěstnému*, popisující prostředí československých táborů a uranových dolů v padesátých letech. Autor žije v Praze a jeho román vyšel původně v samizdatové edici Petlice. S vynikající předmluvou prof. Václava Černého vyšla tato kniha v nakladatelství 68 Publishers. Na druhém místě se umístila próza Dagmar Šimkové *Byly jsme tam taky*, zpracovávající totéž téma, avšak z hlediska žen nevinně vězněných v novodobém československém období temna. Také tato autorka, která žije dnes v Austrálii, vydala svoji knihu v nakladatelství 68 Publishers.

Ve stejném nakladatelství vyšly rovněž dva romány signatáře Charty 77 Viléma Hejla, žijícího dnes v Mnichově, který je třetím v anketě nejčastěji jmenovaným autorem. Jsou to jeho romány *Ex offo*, detektivně napínavý příběh z Československa v období tzv. „normalizace" a *Zásada sporu*, osudy českého intelektuála v politickém vření doby bitvy bělohorské, s výrazným soudobým kontextem.

Na dalším místě se umístil román Pavla Kohouta *Katyně*, který na pozadí příběhu jisté Lízinky, studující „úkonářství" na Střední škole popravčích, speciálního to humanitního oboru s maturitou, podává satirický obraz reálněsocialistického Československa sedmdesátých let. *Katyně* vyšla už německy, fran-

Milan Kubes

LIBOR KOVAL: Lingvorytmomelodie aneb Písně moudrého blázna

(Vyd. Konfrontace v Curychu. Ilustrace V. Pinkavy. 200 str. Cena 18 sfr.)

Lnavý mlen lne mdle v línu lam — / vloubá lbi libný hlavolam; / Šumavou lpí lnu sám a sám / lepotně vstříc zdivým záhadám... / Vorpálně slumno. V tichu tich / naslouchám slumnům ve větvích...

Autor těchto podivuhodně podivných veršů — promovaný filolog a licenciát východních teologických věd, katolický kněz východního obřadu — je současně básník, filolog a filozof v jedné osobě. Čtenáři poezie znají dvě jeho předchozí básnické sbírky Kryliády a Kon/tra/texty, které vyšly již před časem v nakladatelství Poezie mimo domov. Také básně jeho třetí sbírky, nazvané příznačně Lingvorytmomelodie aneb Písně moudrého blázna, jsou především lingvopsychologické experimenty, čímž se vymykají všem běžným estetickým a literárněvědným kritériím. Autor využívá dialektických rozporů mezi gramatikou a sémantikou jako výchozí báze pro záměrnou kombinaci, permutaci či dekompozici jednotlivých jazykových prvků a pro quasi-logické postupy při tvorbě nových slov. Hra s absurditou vede u něj ke vzniku groteskního, navozujícího překvapivě originální estetickou atmosféru. Slovo tu namnoze přestává být nositelem reálného významu a stává se čistě zvukomalebným či jinak formálně determinovaným elementem estetické koncepce. Experiment, který nepostrádá půvabu hravosti, neboť pojetí umění jako hry je prvořadým východiskem autorovy estetiky. Jako původní tvorba je tato experimentální poezie v českém básnictví jevem téměř ojedinělým, srovnatelným pouze s Hiršalovými překlady groteskní poezie Christiana Morgensterna. Autorem latinských překladů dvou básní je hudební skladatel Jan Novák, sbírku vhodně doplňují originální kresby psychologa dr. Václava Pinkavy.

Kovalovu knihu můžete objednat i přímo v redakci Obrysu. Převzali jsme část nákladu do komise. V redakci máme také ještě několik posledních výtisků PRŮVANU Ivana Diviše, číslovanou bibliofilii tištěnou v Indii. Cena 10,— DM. Nezapomeňte: Knihy zakoupené u nás anebo naším prostřednictvím napomáhají financování časopisu!

Marie Pauli

PLAČ NADĚJE

Mrtvá jsem

V polovině ledna 1987 se seznámil v pivnici HOFFBRAUHAUS v Mnichově s čs. emigrantem Milanem KUBESEM, který zde byl ve společnosti USA st. příslušníků.

KUBES Milan, 14.8.1943, čs. emigrant, pracovník IDC OPUS BONUM, spolupracovník IDC SVĚDECTVÍ, bytem Reichenbachstrasse 47, Mnichov, NSR,

KUBES provádí poradenskou službu novým uprchlíkům. Dále pracuje jako učitel českého jazyka specialistů 10. zvláštní skupiny US ARMY v Ausburgu.

V rámci tohoto setkání byl KUBESEM vytěžován ke své osobě i k cestám do jiných států, zejména socialistických. Po sdělení, že navštěvuje ČSSR a má zaplacen turistický zájezd do Prahy s termínem odjezdu 12.2.1987, byl KUBESEM požádán o převoz nezávadných knih do ČSSR. V den odjezdu přinesl KUBES a sám do zavazadlového prostoru zájezdového autobusu naložil dvě velké, cestovní tašky bez označení majitele. Současně byla NIEUWLANDovi předána pražská adresa na kterou má doručit výše uvedená zavazadla.

Údajně nebyl KUBESEM instruován pro jednání na OPK, ani nebyl za tuto službu finančně honorován. Pouze obdržel od KUBESE jeho telefonní číslo do Mnichova, na které má v případě komplikací zavolat.

24

Kubes.jpg (JPEG obrázek, 2480 × 3507 bodů) - Měřítko (24%) https://www.email.cz/download/i/408Wfa5da4m6WvcRnV9ql3Hj...

Prvořadým úkolem PREMIÉRA je vydávání čtvrtletníku SVĚDECTVÍ, který vyšel pod pořadovým číslem 78 jako poslední v tomto období. PREMIÉR přistoupil v posledních číslech 77 a 78 na liberálnější formu jednotlivých článků, které jsou zaměřeny na literární recenze psané srozumitelným, zejména pro mladé čtenáře, přijatelným způsobem. Zde se projevuje zásah výkonného redaktora IDC SVĚDECTVÍ - Jiřího GRUŠI.

Představitelem IDC SVĚDECTVÍ v Paříži byl v roce 1986 stále Pavel TIGRID, spolupracovník CIA, který společně se svoji manželkou Ivankou TIGRIDOVOU - JANÁKOVOU provádí ve spolupráci s dalšími členy redakce nepřátelskou činnost proti ČSSR zaměřenou na budování kanálů spojení do ČSSR, které jsou využívány k distribuci ID materiálů a dále k dodávkám rozmnožovací či audiovizuální techniky. PREMIÉR financuje takto budované kanály spojení zejména čs. emigrantům, kteří z území v NSR tyto pro potřeby IDC SVĚDECTVÍ budují. Zejména bývalý čs. občan Milan KUBES, spolupracovník CIA a bývalý vedoucí pracovník RSE Richard BELCREDI, spolupracovník CIA, vyvíjí aktivní činnost ve směru získávání čsl. státních občanů pro obsluhu distribučních kanálů IDC SVĚDECTVÍ do ČSSR a k distribuci ID materiálů na území ČSSR. Na území NSR i Rakouska jsou kontaktováni čs. občané, kteří jsou za finanční částky cca 200-300 DM získáváni k převozu ID materiálů do ČSSR. V roce 1986 byly získány agenturní poznatky o kontaktech pracovníků IDC SVĚDECTVÍ s čs. občany na území MLR a NDR. Přijatá agenturně operativní opatření ve spolupráci s přáteli v MLR a NDR plně prokázala spojení pracovníků IDC na čs. občany v těchto socialistických zemích.

Na základě agenturních poznatků byl v červenci 1986 zadržen na území ČSSR pracovník IDC SVĚDECTVÍ, který přivážel do ČSSR 40 kg ID materiálů, které byly určeny do prostředí signatářů CHARTY-77 pro účely vnitřní opozice. Pracovník redakce, USA státní příslušník Eric Kenneth SEIGNEURIE prováděl v minulosti osobní kontakty se signatáři CHARTY-77, získával názory na současnou politickou situaci v ČSSR, CHARTĚ 77 a zajímal se o osoby, které provádí nepřátelskou činnost proti ČSSR.

1 z 1 30.4.2015 16:50

TIGRID - organizování nepřátelských akcí proti ČSSR

Agenturní cestou bylo zjištěno, že v polovině června 1988 mělo ve Vídni probíhat jednání organizace zaměřené na pomoc východní Evropě, které se zúčastnil z hlavních představitelů čs. emigrace Pavel TIGRID. Cestou z jednání se zastavil v Mnichově u svého spolupracovníka Milana KUBESE, který je zaměstnán v kasárnách McGRAW US ARMY jako učitel češtiny. Během jejich jednání projevoval TIGRID velké uspokojení nad průběhem jednání, kde získal podstatně větší finanční částku na organizování a provádění nepřátelské činnosti proti ČSSR. Tato činnost má být v nastávajícím období prováděna těmito formami :

1) Pokračování a postupné rozšiřování zasílání nepřátelských tiskovin do ČSSR s využitím turistických zájezdů z NSR, autokarových i individuálních. Akce je organizována KUBESEM, jenž k převezení materiálů do ČSSR náboruje mladé lidi i z jiných západních zemí jako Anglie, Holandsko i USA. Všechny výlohy spojené s cestou a pobytem jsou hrazeny KUBESEM. Zásilka je doručována na konkrétní adresu v Praze a příjem je avizován telefonátem do Paříže na telefon manželky Pavla TIGRIDA. Touto formou dosahuje KUBES velmi vysoké procento úspěšnosti. Pro materiály si rovněž přijíždí z ČSSR speciální kurýři, kteří přebírají zásilku v NSR, Rakousku nebo MLR. V poslední době KUBES materiály nechává balit do plastikových obalů, které jsou pak vkládány do krabice od pracích prášků (např. PERSIL). Tento balíček je pak obsypán skutečným pracím prostředkem tak, aby váhově odpovídal údajům na obalu. Několik takovýchto zásilek mělo projít rukama našich celníků, aniž by cokoliv zjistili.

26

Zakázané knihy pro Čechy skutečně platila CIA

7. únor 2015

Americká zpravodajská služba CIA potvrdila, že pracuje na odtajnění dokumentů ke svému rozsáhlému programu na podporu pašování literatury do východní Evropy a Sovětského svazu.

Celá dlouhodobá akce byla spuštěna v roce 1956, ale již několik let před jejím zahájením byly do Československa pomocí balonů distribuovány miliony letáků a tisíce brožur. Vyšlo několik čísel časopisu Dikobraz, kde autoři zachovali původní obal, ale vnitřní část časopisu obsahovala humor, který by v té době soudruh soudce jistě ohodnotil několika lety kriminálu.

Byly tištěny i knihy, které rovněž v přebalech od komunistických brožur obsahovaly texty jinak za železnou oponou nedostupné. Od roku 1956 dostala tato akce „institucionální" charakter. V čele celé operace stál George Minden, který se narodil v Rumunsku a po válce odešel do exilu v USA. Pro Československo byl jeho spolupracovníkem Vilém Brzorád. Zpravodajská služba založila několik krycích nadací, jednu dokonce v Rhodesii a přes ně financovala vydávání časopisů a knih. Z těchto peněz byl placen i časopis Svědectví vydávaný Pavlem Tigridem v Paříži a později Listy vydávané v Římě Jiřím Pelikánem. Šlo o časopisy určené především čtenářům v Československu a Státní bezpečnost vyvíjela obrovské úsilí, aby distribuci těchto „poslů svobody" zabránila. Vzpomínám si na ten nesdělitelný pocit štěstí, když jsem poprvé držel v ruce Listy a Svědectví.

V Londýně si otevřel malé knihkupectví Zdeněk Mastník, který se zasíláním knih začal ještě před tím, než se myšlenky chopila CIA. V jednom rozhovoru přiznal, že částka kterou disponoval, byla až čtyři sta tisíc liber ročně. Z jeho knihkupectví si mohl každý návštěvník vlastnící pas některé z komunisty ovládaných zemí, odnést zdarma pět knih.

Československa na jaře 1981. Již v listopadu předešlého roku se mezi disidenty, kteří auto přebírali, podařilo Státní bezpečnosti infiltrovat agenta Pavla Muraška. Ten oznámil příjezd karavanu v listopadu i v lednu. Státní bezpečnost celou proceduru předání materiálu pozorně sledovala. V lednu však udělali sledovači chybu a Jiřina Šiklová si jich všimla. Auto proto odjelo bez kontrabandu určeného pro exil.

Další cesta byla naplánována na období Velikonoc a vedla přes Vídeň. Bohužel právě vídeňský sklad, ve kterém byly dokumenty určené pro československý disent uloženy, spravoval dlouholetý agent československé rozvědky Ivo Šafář. V zásilce, kterou se Státní bezpečnost rozhodla zadržet, byl cyklostyl a předtištěné cyklostylové blány pro tištění časopisu Svědectví. Vzhledem ke skutečnosti, že nikdy před tím zásilka předtištěné blány neobsahovala, je možné, že právě to vyděsilo Státní bezpečnost, a rozhodla se již kontrolovaný kanál zlikvidovat. Bylo zatčeno několik desítek lidí, z nichž někteří skončili ve vyšetřovací vazbě.

Paradoxem je, že éra upravených aut pro pašování literatury byla stejně u konce. V roce 1979 se stal Jiří Pelikán poslancem Evropského parlamentu a otevřely se mu dveře do nejvyšších pater evropské politiky, ale hlavně k ministrům zahraničí a k diplomatům. On sám vydával časopis Listy, který byl rovněž financován z amerického programu. Při jednom rozhovoru mi vyprávěl, jak vlastně peníze dostával: „Víš, jednou za půl roku chodili ti lidé ze CIA a já jsem jim předkládal jakési účty, co kolik stálo a na co byly peníze použité. Někdy byli ti lidé celkem normální, ale občas chodili takoví pitomci, že si pletli Československo s Albánií a ptali se mě, proč raději místo potištěného papíru neposíláme domů zbraně."

V případě diplomatů sice hrozilo nebezpečí jejich vyhoštění, ale nejcitlivější částí operace bylo jejich setkání s domácím odběratelem. Zde je nutné každému, kdo bude kdykoli v budoucnosti pátrat po cestách zakázaných knih do Československa, připomenout paní Jiřinu Šiklovou, která je osobně zodpovědná za distribuci několika tun knih a časopisů. Ale nešlo jen o potištěný papír. Musel jsem se smát, když jsem objevil v archivu komunistické rozvědky, kolik léků nedostupných v socialistickém ráji pro své blízké kupovali komunističtí špióni na západě. Podobně jednou z mála výhod lidí v disentu byl přístup k zahraničním lékům, které se v Československu nedali koupit.

Knihy se dostávaly za železnou oponu někdy i dost bizarními způsoby. Pavel Tigrid například zjistil, že když odešle jakoukoli zásilku na neexistující adresu v Maďarsku a jako odesilatele uvede toho, komu je ve skutečnosti zásilka určena, tak ji pošta doručí. Tu totiž vůbec nezajímalo, že balík přišel z Paříže, ale pro jeho nedoručitelnost v Maďarsku jej vrátila skutečnému adresátovi v Československu.

Knihy a časopisy se balily do krabic s pracím práškem a byly zasílány poštou. Státní bezpečnost neprováděla kontrolu balíků přicházejících ze socialistických států a bylo možné celkem bezpečně zasílat knihy z východního Berlína.

Kromě Jana Kavana se asi nenajde nikdo, kdo by s vážnou tváří tvrdil, že se celý rozsáhlý a finančně nákladný systém pašování literatury obešel bez značných finančních dotací, které nikdo jiný než západní zpravodajské služby poskytnout nemohl. V devadesátých letech jsem se snažil s Georgem Mindenem setkat. Odmítl, že prý program stále pokračuje a nemůže o něm mluvit. Nechápavě jsem se na Radomíra Lužu, kterého jsem o zprostředkování setkání požádal, podíval: „Kam proboha dneska pašují knihy?" Mrkl zkušeným zpravodajským okem a povídá: „No kam by, přece do Íránu." Tak jsem se s tímto velkým mágem, kterému stovky disidentů vděčí za své vzdělání a možnost i v komunistické době číst kvalitní literaturu a publikovat, nikdy nesetkal. Vždy jsem přemýšlel, jestli celý projekt financování Listů, Svědectví a kupování exilových knih a jejich nákladná doprava za železnou oponu do Československa stála více než jedna balistická raketa. Nyní se to pravděpodobně dozvíme a měli bychom být Američanům vděční za úsilí a peníze, které investovali do překonání komunistické cenzury. Oba časopisy Listy i Svědectví jsou dnes kompletně naskenované a přístupné na Internetu

http://echo24.cz/a/itP5G/zakazane-knihy-pro-cechy-skutecne-platila-cia

Kromě Jana Kavana se asi nenajde nikdo, kdo by s vážnou tváří tvrdil, že se celý rozsáhlý a finančně nákladný systém pašování literatury obešel bez značných finančních dotací, které nikdo jiný než západní zpravodajské služby poskytnout nemohl. V devadesátých letech jsem se snažil s Georgem Mindenem setkat. Odmítl, že prý program stále pokračuje a nemůže o něm mluvit. Nechápavě jsem se na Radomíra Lužu, kterého jsem o zprostředkování setkání požádal, podíval: „Kam proboha dneska pašují knihy?" Mrkl zkušeným zpravodajským okem a povídá: „No kam by, přece do Íránu." Tak jsem se s tímto velkým mágem, kterému stovky disidentů vděčí za své vzdělání a možnost i v komunistické době číst kvalitní literaturu a publikovat, nikdy nesetkal. Vždy jsem přemýšlel, jestli celý projekt financování Listů, Svědectví a kupování exilových knih a jejich nákladná doprava za železnou oponu do Československa stála více než jedna balistická raketa. Nyní se to pravděpodobně dozvíme a měli bychom být Američanům vděční za úsilí a peníze, které investovali do překonání komunistické cenzury. Oba časopisy Listy i Svědectví jsou dnes kompletně naskenované a přístupné na Internetu

http://echo24.cz/a/itP5G/zakazane-knihy-pro-cechy-skutecne-platila-cia

Jen si pamatuji, že /g/ hrál v Plexis. ZNC zahráli takový pohodový punk, doslova roztančili celé obecenstvo a ještě museli přidávat. Za šera se pokusila hrát další kapela vedená Bumbrlíkem ze Sokolova, též punk, ale halogenová světla na pódiu vyhazovala hlavní jistič, takže ještě jednou odehrál Šanov II za mohutné pogové extáze všech zúčastněných. A to se tak málokdy zažije a vidí.

Pak se skládal aparát a já se zvukařem, který odvedl mistrovskou práci odjíždím do Plzně. Na cestu vyzbrojen posledním půllitrem 10° Cambrinus a talířem moc dobrého guláše. Odjížděl jsem s nadějí, že chytnu dobrý spoj na Prahu, ale místní hoši mě zmerčili dříve, než já zmer il, z kterého perónu mi rychlík jede. Takže jsem si velmi hezky povyprávěl s plzeňskými, o nichž jsem zatím jen slyšel; velmi příjemní, drsnější než brněnští, to se musí uznat.

- - - - - - - - - - - - - -

Setkali se u... v Budapešti -hrk & iw-

- -

Když čas lomcuje oponou, pohne se občas trochu i ta železná. Nás se to týká jenom nepřímo, protože úsek Bratislava-Aš je stále pevně ukotven, a tak jen ti šťastnější, kteří vlastní pasy a doložky, se mohli účastnit 17. 9. v Budapešti koncertu Jaroslava Hutky a Vlastimila Třešňáka, což byla jejich vůbec první návštěva v zemích východního bloku od jejich odchodu do exilu.

O tomto koncertě se vědělo a hodně mluvilo dost dlouho předem. Původně plánovaná účast asi sta lidí byla vzhledem ke kapacitě sálu několikanásobně překročena, proto bylo nutné uspořádat koncerty dva.

První začal ve tři hodiny. Uvedl ho Jarda Hutka, po něm nastoupil Vlasta Třešňák. Hráli, zpívali a povídali. Přestalo se o půl šesté, což se tedy publiku vůbec nelíbilo, nejraději by seděli až do večera. Do šesti se konečně s obtížemi podařilo sál vyklidit, aby po přestávce mohl začít druhý koncert.

Během přestávky byla instalována výstava kreseb a obrazů Zdeňka Ingra. Jarda Hutka poskytl interviu redaktorům některých nezávislých časopisů, doplnily se zásoby vína a Třešňák se stihl krásně ožrat. Mezitím se postupně vraceli lidi z prvního koncertu a nebylo možné je zastavit, takže se začalo hrát v přeplněném sále. Začal opět Hutka, který své vystoupení doplňoval podrobným povídáním o jeho životě na Západě. Zahrál některé starší písně, známé ještě odsud, a spoustu nových o problémech exilu. Pak se dostal ke slovu Třešňák, ale jak jsme již napsali, byl indisponován alkoholem, tedy jsme se mnoha písniček nedočkali. A tak si alespoň symbolicky oblékl tričko s Voknem.

Potom Hutka uvedl Mášu Kubátovou a Ivu Vodrážkovou. Je škoda, že tam nebyli i jiní písničkáři z Čech, ať už proto, že nemají pasy, nebo neměli zájem. Tím skončila o půlnoci komponovaná část a začala volná, ve které dominoval jednoznačně Hutka. Asi pro třicet vytrvalých hrál a zpíval až do rána.

Takže závěrem: koncert Hutky a Třešňáka byl, kdo přijel, ten je viděl, slyšel a mohl si sáhnout. Nepodařilo se ale uskutečnit s e t k á n í . Hlavní příčinou bylo, že na koncert přijelo příliš mnoho lidí i z jiných okruhů a nebyla atmosféra, klid, prostor ani čas najít po tolika letech novou společnou řeč. Uvidíme, snad příště. Snad ještě nějaké příště bude.

Pozn. red.: Podstatnou část tohoto programu uvidí diváci Videomagazínu Vokna na připravovaném mimořádném čísle spolu s dalšími písničkáři.

- - - - - - - - - - - - - -

Voknoviny

Voknovinám je možno psát /nejlépe doporučeně/ na tyto adresy:

Čuňas

František Stárek
U Zvonařky 15
Praha 2 - Vinohrady

Magor

Ivan M. Jirous
Stará Říše 33

Bondy

Zbyněk Fišer
Nerudova 51
Praha 1 - Malá Strana

10

21. srpna 88 -
Že nejsme vopice! P.Bm.

Když tak jdu vzhůru po dnešním Václaváku vybavují se mi v paměti vpodstatě dětské vzpomínky - z chuchvalců černého kouře naftových motorů se tu vynořuje kolona tanků na přídi označených bílým pruhem. Skřípající pásy pod sebou drtí obrubníky i dlažební kostky chodníků na žulový prach. Vidím ohnuté pouliční lampy a pár stromů vyvrácených i s kořeny. Slyším praskající plech karoserií a roztříštěná skla výkladů. Na některých místech Václaváku se olejové skvrny a krev slily do jedné kaluže. Přímo "pod koněm" stírali krev z dlažby národní vlajkou zcupovanou jako hadr na podlahu. A pak - asi tak po půl roce - jsem z rampy Muzea jako třináctileté dítě hleděl po proudu lidské řeky valící se černě zataženým náměstím při Palachově pohřbu. A dál, dál se mi to tu jen tak slejvá dohromady, jako by se tu už nic nedělo.

20. srpna 88. Sobota - 18. hodin. Je nečekaná a nesrpnová "kosa". Počasí pod psa. Liják. U sloupů, pod lešením, u stánků, na nárožích, při vstupech do pasáží, na každém dvacátém metru po dvou či po třech v šusťácích promoklí policajti. Vzhůru a zas dolů, kolem náměstí krouží /asi tak v půlminutových intervalech/ auta bezpečnosti jedno za druhým. Když na Václavák vjede auto západní poznávací značky, okamžitě ho následují. S nimi čas od času i estébácké volhy a estébácké taxíky - velení. Pod sochou sv. Václava, dekorovaném kromě

Litoměřicích mjr.Malečka dopustit tím, že se dne 28.října 1988 zúčastnili nepovolených oslav 70.výročí vzniku Československé republiky v Praze na Václavském náměstí, čímž údajně usilovali o zproštění vojenských závazků a o odchod z ČSLA do civilu. Se stejnými úmysly se prý 10.4.1989 zúčastnili veřejného soudního přelíčení s Vlastou Chramostovou a Libuší Šilhánovou v Praze. Posádku prý opouštěli bez povolení velitele, přičemž Pavel Kunert a Jiří Masáček ohlásili opuštění posádky tak, jak to dělali po osm let předtím. Součástí obvinění je také neúčast obou na organizovaných školeních marx-leninské přípravy v měsících listopadu a prosinci 1988. Účelem celého případu je potlačení nekonformních postojů příslušníků ČSLA a zastrašení ostatních od vyjadřování svého přesvědčení na veřejnosti. Do dnešního dne 24.4.1989, to jest šest dní po uvalení vazby, se sestře Pavla Kunerta nepodařilo zjistit, kde se oba obvinění nacházejí. Pavlu Kunertovi a Jiřímu Masáčkovi hrozí trest odnětí svobody od šesti měsíců do pěti let.

Mluvčí Klubu právní podpory Roman Rákosník, Lubor Kohout, Alois Nedvěd

V Praze 24.4.1989

*

Sdělení č.1016 (Východočeští aktivisté podezřelí z přečinu)

Dne 8.4.1989 se v Pardubicích uskutečnilo setkání nezávislých aktivistů SPUSA a dalších občanských iniciativ z Východočeského kraje. Přítomni byli i návštěvníci z Prahy a Západočeského kraje. Setkání se zúčastnilo 37 lidí, kteří schválili text dopisu generálnímu prokurátorovi, požadující propuštění Stanislava Devátého. Asi po hodinovém jednání, které probíhalo v jedné restauraci, bylo setkání přerušeno zásahem Veřejné bezpečnosti, která po kontrole občanských průkazů převezla 14 účastníků na oddělení VB v Pardubicích. Zadrženi byli Stanislav Pitaš, Ladislav Cerman, Stanislav Penc, Jaromír Čáň, Jan Hrudka, Zdeněk Ingr, Oldřich Bašta, Regina Kobosová, Jarmila Stibicová, František Postupa, Lumír Sokol, Pavel Jablonský, Petr Dvorný a Břetislav Raška. Po několika hodinách byli všichni propuštěni. V některých případech byly provedeny nezákonné osobní prohlídky. Jarmila Stibicová byla převezena do ženského nápravně výchovného ústavu, kde musela dělat nahá dřepy s rozkročenýma nohama, a to i přes upozornění, že se nedávno podrobila gynekologické operaci.

V době od 28.4. bylo nejméně deseti východočeským aktivistům, a to Oldřichu Baštovi, bytem Staročensko 20 u Pardubic, Petru Dvornému, bytem Mírová 1437, Rychnov nad Kněžnou, Ladislavu Cermanovi, bytem Pospíšilova ul., Česká Skalice, Janu Hrudkovi, bytem Knappova 24, Jaroměř, Zdeňku Ingrovi, bytem Štrossova 175, Pardubice, Pavlu Jablonskému, bytem Janáčkova 1154, Rychnov nad Kněžnou, Stanislavu Pitašovi, bytem A.Zápotockého 235, Česká Skalice, Františku Postupovi, bytem Sladkovského 699|V, Chrudim, Lumíru Sokolovi, bytem Dašická 1261, Pardubice a Jarmile Stibicové, bytem Rokycanova 2583, Pardubice, vysloveno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle § 6 a| zákona o přečinech, jehož se podle orgánů SNB měli dopustit právě účastí na uvedeném setkání. Všem hrozí trest odnětí svobody 6 měsíců nebo peněžitý trest do 20 000 Kčs. Další podrobnosti tohoto nespravedlivého postihu se zjišťují.

V Praze 11.5.1989

*

Sdělení č.1017 (Petr Uhl zajištěn na 48 hodin)

Dne 6.5.1989 se dostavili k rekreační chalupě manželů Fajtlových na Pomezních boudách v Krkonoších příslušníci StB a VB. Vyzvali Petra Uhla, který sem přijel s manželkou a čtyřletým synem k několikadennímu rekreačnímu pobytu, aby je následoval do Trutnova k výslechu a zavázali se, že ho poté dovezou zpět na Pomezní boudy. Zavezli ho však do Hradce Králové, odkud byl po výslechu převezen do Prahy, kde byl 48 hodin zajišťován v cele předběžného zadržení v Konviktské ulici. Důvodem jeho zajištění podle § 23 zákona o SNB mělo být jednak podezření, že chtěl narušit státní hranici, eventuálně přejít ilegálně do Polska a podílet se na organizování nezákonného dovozu technických zařízení do Československa, jednak podezření, že se účastnil údajného nedovoleného ozbrojování. Petr Uhl obě podezření popřel, svou cestu do Krkonoš vysvětlil a požadoval předložení konkrétních skutečností, které by zdůvodňovaly neurčitě formulovaná podezření, aby se k nim mohl vyjádřit. Pracovníci StB mu nic konkrétního nepředestřeli a během 36 hodin před jeho propuštěním ho

Jiří Jelínek, 8.5.1967, Průmyslová 455, Planá n.Lužnicí
Arnošt Kohut, 29.7.1957, Lidická 16, Prostějov
Stanislav Devátý, 8.6.1952, Revoluční 1285, byt 312, Gottwaldov
Jan Maxa, 15.2.1964, Wolkerova 1|35, Praha 6
Tomáš Tvaroch, 5.12.1963, Dobrovodská 82, České Budějovice
Vladimír Trlida, 7.6.1972, Družstevní 4509, Gottwaldov

Vyhledavatel VB npor.Kopič z oddělení VB ve Školské ulici v Praze 1, rozhodl dne 1.6.1989, že ing.Tomáš Hradílek, Jan Urban, Jan Ruml, Jiří Jelínek a Arnošt Kohut nejsou z tohoto přečinu již podezřelí, neboť se objasňováním nepodařilo shromáždit dostatečný důkazní materiál. U Jana Urbana nebyla navíc prokázána ani jeho účast na průvodu. Vyhledavatel proto věc odložil.

Na S.Devátého, J.Maxu, T.Tvarocha a V.Trlidu podal prokurátor dne 5.5.1989 obvodnímu soudu pro Prahu 1 návrh na potrestání. S.Devátý byl jako obviněný z tohoto přečinu od 1.5. do 19.5. ve vazbě. Dne 19.5.1989 spojil vyšetřovatel StB KS SNB mjr.JUDr.Jan Domínek trestní věc přečinu proti těmto čtyřem obviněným s trestní věcí proti S.Devátému, v níž je od 17.3.1989 stíhán sám pro trestný čin pobuřování podle §100|1a,3a tr.z., jehož se měl dopustit v souvislosti s dvěma písemnostmi SPUSA (viz sdělení 963,976,987). Mezitím však bylo trestní stíhání proti Tomáši Tvarochovi zastaveno. Podle usnesení vyšetřovatele StB z 19.5. údajně ze spisového materiálu vyplývá podezření, že se Stanislav Devátý navíc dopustil 1.května v cele předběžného zadržení v Konviktské ulici v Praze trestných činů útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154|2 tr.z., útoku na veřejného činitele podle §156|2 tr.z. a ztěžování výkonu pravomoci veřejného činitele podle §156a tr.z. Toto podezření bylo vysloveno poprvé až 19.5.1989, v den propuštění Stanislava Devátého z vazby. Veškeré vyšetřovací úkony, týkající se konfliktu S.Devátého s příslušníky StB jsou prováděny až od 19.5., i když k tomuto konfliktu, vyprovokovanému příslušníky SNB, došlo již 1.května.
V Praze 20.6.1989

*

Sdělení č.1035 (Účastníci setkání SPUSA podezřelí z přečinu)

Dne 8.4.1989 se v Pardubicích uskutečnilo setkání aktivistů SPUSA a dalších nezávislých iniciativ převážně z Východočeského kraje. Zúčastnilo se ho 37 lidí. Setkání bylo přerušeno zásahem VB, která v restauračním sále, kde se setkání konalo, zkontrolovala občanské průkazy všech jeho účastníků a 14 z nich předvedla na oddělení SNB v Pardubicích. Příslušníci SNB prováděli rovněž nezákonné osobní prohlídky; Jarmila Stibicová byla v této souvislosti převezena do ženského nápravně výchovného ústavu v Pardubicích, kde musela dělat nahá dřepy s rozkročenýma nohama, a to i přes upozornění, že se nedávno podrobila gynekologické operaci.

Teprve 28.4. vyslovily orgány VB u několika účastníků setkání podezření z přečinu proti veřejnému pořádku podle §6 a| zákona o přečinech a další označily orgány za podezřelé až v květnu a začátkem června. Podezření bylo dosud vysloveno všem 14 osobám, které byly 8.4.1989 předvedeny, a šesti z těch, které byly pouze legitimovány. Jsou to:
Oldřich Bašta, technik, bytem Staročesko u Pardubic
Ladislav Cerman, nar.26.11.1952, dělník, bytem Pospíšilova 229, Česká Skalice
Jaromír Čáň, úředník, bytem Pardubice
Petr Dvorný, nar.22.12.1967, staveb.dělník, bytem Mírova 1437, Rychnov n.Kněžnou
Miroslava Havelková,nar.18.6.1963,v domácnosti,bytem Jiráskova 849,Rychnov n.K.
Jan Hrudka, nar.12.12.1956, konstruktér, bytem Knappova 24, Jaroměř
Zdeněk Ingr, nar.1953, technik, bytem Strossova 175, Pardubice
Pavel Jablonský, nar.8.5.1961, zámečník, bytem Janáčkova 1154, Rychnov n.K.
Alena Janečková, nar.18.12.1955, učitelka mateřské školy, bytem A.Zápotockého 235, Česká Skalice
Ludvík Jelínek, řidič, bytem Na drážce 1499, Pardubice
Regina Kobosová, zootechnička, Sladkovského 487, Pardubice
Jaroslav Kocourek, vrátný, bytem Struha 789, Vamberk

Petr Novotný, dělník, bytem Fidrova 273, Pardubice
Stanislav Penc, nar.28.2.1970, dělník, bytem Vycpálkova 972, Praha 4
Stanislav Pitaš, nar.12.12.1957, dělník, bytem A.Zápotockého 235, Česká Skalice
František Postupa, hlídač, bytem Sladkovského 699|II, Chrudim
Břetislav Raška, dělník, bytem Chrudim
Lumír Sokol, nar.9.12.1959, tiskař, bytem Dašická 1961, Pardubice
Jarmila Stibicová, nar.14.8.1933, uklízečka, bytem Rokycanova 2583, Pardubice
PhDr.Aleš Valenta, nar.17.5.1964, referent, Rooseveltova 192|4, Chlumec n.C.

I když objasňování přečinu může trvat pouze měsíc a tato lhůta nesmí být prodloužena, nepodal dosud prokurátor k okresnímu soudu v Pardubicích žádný návrh na potrestání. Zato byli nejméně tři podezřelí, a to P.Jablonský, P.Dvorný a M.Havelková zbaveni cestovních pasů, které jim byly odebrány proto, že jejich "vycestování do ciziny by bylo v rozporu s ochranou vnitřního pořádku".

Dne 27.5.1989 se konalo v Bílé Lhotě u Litovle v okrese Olomouc setkání aktivistů SPUSA z Moravy a Čech. Zhruba 50 jeho účastníků bylo při procházce lesem, kterou podnikli po svém jednání, přepadeno asi 150 příslušníky VB a StB. Zasahující jednotce velel mjr.Musil z Ostravy. Policisté měli přilby, ochranné štíty, obušky a automatické střelné zbraně typu škorpion; byli mezi nimi i psovodi se psy. Účastníci setkání byli legitimováni, filmováni a podrobeni osobním prohlídkám, při nichž jim byly odňaty různé písemnosti. Byli pak převezeni na různé oddělení SNB, a podrobeni výslechům. Některým z nich bylo při výslechu vysloveno podezření z přečinu proti veřejnému pořádku. Po několika hodinách byli propuštěni.
Bližší údaje k oběma případům se zjišťují.
V Praze 20.6.1989

***** ***** *****

Dva dokumenty Helsinského výboru v Polsku

V poslední době vydal Helsinský výbor v Polsku dva dokumenty týkající se humanitárních otázek v jiných zemích. První z nich byl dne 20.5.1989 zaslán vládám signatářských zemí vídeňského dokumentu KBSE a týká se situace v Rumunsku. Helsinský výbor v Polsku se zmiňuje o teroru, s jehož pomocí Ceaušeskův režim v zemi vládne, a o zoufalé materiální situaci, do níž byl rumunský lid hospodářskými neúspěchy tohoto režimu přiveden. Dopis také stručně popisuje plán na likvidaci rumunských vesnic, v nichž žijí převážně národnostní menšiny, zejména menšina maďarská. Helsinský výbor v Polsku vyzývá signatářské vlády, aby užily všech možných prostředků, které by Ceaušeska donutily změnit politiku vůči rumunskému lidu. "Nelze mlčet, když jsou v centru Evropy tak drastickým způsobem pošlapávána základní lidská práva", píše polský helsinský výbor. Na závěr listu výbor vyzývá Západ, aby nezavíral dveře před rumunskými uprchlíky.

Druhým dokumentem je dopis italskému ministru zahraničí Andreottimu, v němž výbor popisuje situaci polských uprchlíků dočasně nebo trvale pobývajících v Itálii. Italské úřady odmítají udělení vstupních víz dětem i jiným příbuzným uprchlíků, protože se obávají dalších žádostí o azyl. Italské velvyslanectví ve Varšavě nutí polské žadatele o italské vstupní vízum k písemnému prohlášení, v němž se mají zavázat, že v Itálii nebudou žádat o azyl. Helsinský výbor v Polsku žádá italskou vládu, aby změnila svoji vízovou praxi a dostála tak svým závazkům, vyplývajícím z vídeňského dokumentu KBSE.

Oba dokumenty podepsali Marek A.Nowicki a Stefan Starczewski.

***** ***** *****

Informace o Chartě 77 v angličtině

Londýnská tisková agentura Palach Press, která již od roku 1975 informuje západní veřejnost o Československu, vydává od podzimu 1988 svůj informační bulletin v nové úpravě: pod názvem Uncensored Czechoslovakia (Necenzurované Československo) vychází nyní jednou za 14 dní v angličtině podstatný výtah našeho Infochu; je to výtah rozsáhlý, 80 až 90% původního textu. V Uncensored Czechoslovakia bývají zařazeny i další materiály, nepublikované v Infochu. Uncensored Czechoslovakia je možno objednat na adrese: Palach Press, 71 Belmont Avenue, London N17 6AX; tel.xx-44-1-8891074.

***** ***** *****

Milana Kubese, se kterým jsem se na dálku seznámila někdy v osmdesátých letech, jsme dlouho pokládali za dobrodince: občas zazvonil někdo u dveří a přinesl dvě velké tašky se samizdaty, jindy poslal velkou krabici pracího prášku, ve kterém byly zahrabané exilové časopisy, a zásilku často doprovázely čokolády a bonbony pro děti. Poprvé jsem ho viděla v Budapešti na koncertě českých písničkářů v létě 1989 – měl tenkrát z pobytu na druhé straně železné opony takový strach, že nepil žádný alkohol (na rozdíl od ostatních rozjařených návštěvníků). Druhý den jsme se procházeli Budapeští a aniž jsme to věděli, kráčeli jsme po nábřeží ve stopách maďarských demonstrantů, jejichž demonstrace chodily „od pomníku k pomníku"; nakonec jsme obědvali v jakési báječné restauraci. „Co chceš přivézt dětem?" ptal se Milan. Rozhodla jsem se pro meloun (byl začátek léta a v Československu nebylo po melounech vidu ani slechu). Ten meloun mě zachránil: položila jsem ho ve vlaku nahoru do poličky, ale spadl a to mě přimělo položit taško s ním pod sedadlo. V té tašce byly také barvy do xeroxu, které posílal Jirka devátý svému bratru Standovi. A když přišla kontrola, zůstala jsem prostě sedět, takže nebezpečné zavazadlo zakrývala dlouhá sukně – a barva se dostala do Prahy bez úhony.

Milan byl, jak se ukázalo, když se vrátil do Prahy, hospodský člověk: hospoda pro něj byla místem komunikace, a dokázal vytvářet úžasné „štamtiše" a společenství, která se kolem nich scházela. Dokázal toho samozřejmě podstatně víc, ale tohle mi připadalo nejnápadnější. A ještě jedna věc: jak byl laskavý a opatrný v soudech o lidech. V hospodě se často pomlouvají nepřítomní – ale Milan vždycky tíhl k pozitivnímu úsudku, zvlášť když dotyčného pomlouvaného moc dobře neznal. A nikdy se neostýchal někoho pochválit, když o něm věděl nebo si myslel něco dobrého: to je v Česku dost nezvyklé…

Petruška Šustrová

Konec exilu

Bezprostředně před koncem exilu, asi tak poslední rok, vznikl v Mnichově-Haidhausenu v jedné řecké hospodě, jíž bych dnes už asi nenašel, i kdyby existovala, zajímavý „Stammtisch". Nejspíš poblíž bydlelo víceró účastníků, ale bylo tam příjemné prostředí a scházeli jsme se tam každou neděli vpodvečer. Docházeli tam známí herci, manželé Jaroslava Tvrzníková a Martin Štěpánkovi, z nichž nejprve Martin a poté myslím že i Jaroslava pracovali jako hlasatelé ve Svobodné Evropě. Po návratu do Prahy působil Martin v letech 2006/2007 několik měsíců jako ministr kultury v kabinetu Mirka Topolánka (ODS). Byl svobodný zednář, tedy svým způsobem nábožensky založený člověk, jehož sebevraždu v září 2010 jsem nedokázal dodnes pochopit.

● K pravidelným účastníkům patřili manželé Jarmila a Ivan Binarovi, kteří sed stejně jako Štěpánkovi vystěhovali nejprve do Rakouska a odtud do Mnichova, kde dostal Ivan práci v monitoringu Svobodné Evropy. Ivan Binar, signatář Charty 77, byl spisovatel, což mu vyneslo dva roky komunistického vězení (1971-1973) za spoluautorství satirického muzikálu „Svp pluku" ochránci životního prostředí, který přijel jako turista do Mnichova. Měl z toho velkou radost. Jelikož jsem měl v Opus Bonum na starosti pozvánky na Setkání ve Frankenu, mohu se stoprocentní jistotou prohlásit, že v roce 1989 ani nikdy jindy nebyli pozváni Bohumil Hrabal (1914-1997) a Petruška Šustrová, jak tvrdí zmíněný dokument a nic společného jsem neměl s koncertem hudební skupiny Olympic, který se konal v Mnichově téhož roku, jak mylně informovala II. správa SNB soudruhy Jakeše, Husáka, Adamce, Indru, Lenárta, Fojtíka a Hegenbarta - podle přiloženého rozdělovníku v uvedené Denní situační zprávě.

● Policejní stihomam dosáhl vrcholu v příloze k Denní situační zprávě z 19.12.1989 (sic!) s nadpisem *„Nepřátelská činnost M. Kubese a P. Tigrida proti ČSSR"*. Tento dokument, který je poslední mně přístupný, v němž se vyskytuje moje jméno, bych chtěl ocitovat celý: *„Milan Kubes, působící v americkém výcvikovém středisku v NSR, udržuje kontakty na osoby v ČSSR, které chce v budoucnu využít k provádění nátlakových akcí na skupiny obyvatelstva s cílem jejich diskreditace. (…) Kubes za dobu působení u 10. zvláštní skupiny US Army vybudoval na území ČSSR rozsáhlou*

může znamenat mnoho nejen pro polské občany, ale i pro nás.
Blahopřání podepsali Petr Pospíchal a Anna Šabatová.

Pozdrav z polsko-čs. hranice

V sobotu dne 17.6. se mělo uskutečnit v horách na polsko-čs.hranici setkání zástupců československých a polských nezávislých iniciativ. Vzhledem ke zvýšené ostraze státních hranic se polští účastníci nedostavili. Zástupci Českých dětí, Klubu právní podpory, Nezávislého mírového sdružení, Společnosti přátel USA a Společnosti za veselejší současnost, kteří se na místo dostavili, zvolali proto své pozdravy přátelům z hnutí Svoboda a mír (WiP), z Nezávislého svazu studentů (NZS) a z Pomerančové alternativy do polských hvozdů a připili si na jejich počest oranžovou vodkou. Prostřednictvím rozhlasu jim poslali srdečný pozdrav, v němž vyjádřili naději, že násilná izolace našich sousedních národů bude odstraněna i se všemi jejími příčinami.

Rozhovor zástupců SVS s maďarským velvyslancem

Jak jsme již oznámili, obrátila se Společnost za veselejší současnost dne 19.5. prostřednictvím velvyslance na maďarskou vládu s nabídkou, že pomůže při odstraňování zabezpečovacího zařízení na maďarsko-rakouské hranici. Společnost žádala o informaci, jakým nářadím se mají její členové vybavit, a kdy mají přijet. Akci chtěla pořádat pod heslem "Dnes budeme střihat my u vás, zítra budete střihat vy u nás." Koncem května přijal maďarský velvyslanec tři zástupce SVS a vysvětlil jim, že jejich návrh není realizovatelný, protože by při práci riskovali své životy (vzhledem k minám instalovaným podél hranice apod.). Tento jeho argument se zdá být chabou výmluvou. Podle informace budapešťského korespondenta VIA sdělily maďarské úřady vesničanům, žijícím podél hranice s Rakouskem, že se mohou na hranici sami zásobit ocelovým drátem z likvidované instalace. Jak ukázala maďarská televize, vzbudila tato nabídka značný zájem.

Týden solidarity s čínskými studenty

Každodenní shromáždění na Karlově mostě, pořádané mladými aktivisty nezávislých iniciativ na počest památky zabitých čínských studentů, se konalo od pondělí 5.6. do pátku 9.6. bez jakéhokoliv policejního zákroku. V sobotu 10.6. zasáhli příslušníci VB, a to jak po 14. tak po 19. hodině. Dva zadržení aktivisté byli v pozdních večerních hodinách propuštěni. Policejní zákrok zakončil i nedělní pietní vzpomínku. Policie ji nechala proběhnout, ale po jejím skončení zabavila květiny a černou látku. Opět zadržela Lubomíra Rychvalského, kterého předvedla na oddělení VB do Vlašské ulice. - V průběhu Týdne solidarity kladlo mnoho občanů květiny k velvyslanectví ČLR.

Pietní akt v Brně

Dne 9.6. v 21 hodin se sešlo v Brně na náměstí Svobody u morového sloupu asi 30 občanů, aby zapálením svíček vyjádřili solidaritu se zabitými čínskými studenty. Celé akci přihlíželi příslušníci VB, kteří přítomné legitimovali se zdůvodněním, že akce nebyla povolena NV. Účastníci pietního aktu se asi po půl hodině v klidu rozešli.

Represe proti návštěvě Budapešti

V sobotu 10.6. se konal v Budapešti koncert Jaroslava Hutky a Jaroslava Neduhy, dvou českých písničkářů, žijících v exilu. Zúčastnilo se ho přes 400 Čechů a Slováků, převážně z Československa. Někteří zájemci o koncert byli postiženi již několik dní před cestou, kdy jim byly odebrány cestovní pasy. Dalším občanům byly pasy odebrány na hraničních přechodech do Maďarska. K masové represi došlo vůči návštěvníkům koncertu, kteří se vraceli z Budapešti 11.6. v 7.30 hod., byli na hraničním přechodu ve Štúrovu podrobeni důkladné osobní prohlídce. U koho byla nalezena exilová literatura, byl vyveden z vlaku, kterým nesměl pokračovat v cestě. Takto bylo postiženo 40-50 lidí. Kontroly byly prováděny v dalších vlacích a na silničních přechodech. I zde byla odnímána exilová literatura. Nejméně ve čtyřech případech byly odebrány cestujícím z Budapešti dokonce cestovní pasy.

V nejbližší době (měsíc březen) má být do ČSSR dodán počítač pro Františka STÁRKA. Počítač bude vybaven laserovou tiskárnou. STÁREK je vysoce ceněn u KUBESE a TIGRIDA za vydávání samizdatového časopisu VOKNO a videožurnálu VOKNA. Dopravu tiskovin a technických prostředků pro Františka STÁRKA zajišťuje Milan KUBES na pokyn Pavla TIGRIDA. STÁREK úzce spolupracuje s Janem PELCEM z redakce IDC SVĚDECTVÍ. V průběhu pobytu Pramene v Mnichově telefonicky hovořil KUBES s Jaroslavem HAVELKOU z Rychnova nad Kněžnou, který prostřednictvím KUBESE objednával pro STÁRKA adaptér VHS-C u redakce SVĚDECTVÍ.

Dále se HAVELKA omlouval KUBESOVI, že mu prozatím neposlal kazety - videožurnály, neboť se vyskytly provozní, technické problémy. Dle názoru KUBESE HAVELKA zjišťuje F.STÁRKOVI situaci ve VčK a natáčí pro něho exterierové záběry pro výrobu videožurnálů. HAVELKA obdržel při sv ém pobytu v NSR od Milana KUBESE 20 ks videokazet na tyto účely. STÁREK natáčel v měsíci lednu 1989 záběry ze zásahů příslušníků SNB na Václavském náměstí, které byly určeny pro zahraničí. Akci řídil Jan PELC a Milan KUBES. STÁREK dostává finanční prostředky z NSR a Rakouska. V měsíci prosinci 1988 byly do ČSSR zaslány finanční prostředky pro Fra ntiška STÁRKA, Petrušku ŠUSTROVOU a Jaroslava HAVELKU v částce 102,-DM. Prostředky byly zaslány na Živnobanku v Praze pro výplatu ekvivalentu v TK. František STÁREK se osobně zúčastnil koncertu undegroundu v Budapešti v roce 1988, kde se setkal s Ivanou ŠUSTROVOU. Propagaci tohoto koncertu uskutečňoval v ČSSR STÁREK, který má spojení do Chomutova na osoby, které se podílejí na spojení se zahraničím.

Tiskoviny jsou dále do ČSSR dodávány z knihkupectví PASTERŇÁK ve Vídni, které úzce spolupracuje s vydavatelstvím PATERNOSTER. Zde je velmi dobrá spolupráce se Z.BENÍŠKEM a Jaroslavou BINAROVOU. V roce 1988 BINAROVÁ spolupracovala s vydavatelstvím ARKÝŘ, ale vzhledem k problémům byla edice ARKÝŘ začleněna pod vydavatelství DIALOG.

34

Hlavní zásady vystoupení gen. Horvátha (28. 6. 1989):

– činnost kontrarozvědky bude zcela nezávislá na [jakékoliv politické straně (MSDS)]
– jediným orgánem, kterému bude odpovídat za svoji činnost, je parlamentní výbor, ve kterém bude zastoupena i opozice. [Jedině tak se vyhnou opakování nezákonností, které hrozí vždy, když kontrarozvědka slouží politické straně.]
– bude provedena změna textu služební přísahy na Ústavu MLR, ze které budou vyjmuty zmínky o vedoucí úloze strany, SSSR atd.
– bude zrušena činnost základních organizací MSDS při MV MLR a příslušníci se mohou politicky realizovat jen v místě svého bydliště (projeví-li zájem)
– v budoucnosti se předpokládá přijímání příslušníků – členů jiných politických stran, kteří se rovněž nebudou politicky projevovat v orgánech MV MLR
– opozice nadále nebude sledovanou složkou, zájem kontrarozvědky se omezí na ochranu proti násilným činům a činnostem odporujícím duchu ústavy, která bude novelizována dle zásad Závěrečného dokumentu z Vídně
– jako nejkonsolidovanější společenské síly v MLR vidí MSDS a církev
– ostatní politické strany mají ustanoveno vedení, ale zatím údajně nefungují
– současnou opozici v MLR hodnotí vyjma několika bezvýznamných výstřelků celkem pozitivně
– bez zvláštních výhrad hodnotí například kontakty amerických diplomatů na opozici jako přirozený proces, kterého není třeba se obávat [(Američtí diplomati také podporují maďarské reformy.)]
– nejdůležitější opoziční síly mají přes různost názorů údajně jako hlavní zájem prospěch Maďarska [– politické strany, které se v Maďarsku ustavují jako protiváha MSDS, nemají odpovídající členskou základnu]
– na ekonomickém úseku se jako hlavní cíl jeví reprivatizace neproduktivních národních podniků a družstev
– politiku Maďarska hodnotí jako perspektivní a v duchu zvláštní specializace našich spřátelených služeb vidí další možnosti spolupráce bezpečnostních složek MLR a ČSSR.[12]

nostních orgánů.[13] Informace upozorňovala na zjevnou snahu gen. Horvátha přesvědčit československou delegaci *o jediné správném postoji současného Maďarska.*

Náčelník II. správy SNB plk. Vykypěl naopak konstatoval *neměnnost zásad bezpečnostní politiky v duchu zájmů vedoucí politické síly čs. společnosti* a zdůraznil *připravenost splnit závazky*, projednané v průběhu předcházejících jednání. *Informoval o podstatných jevech provázejících politiku přestavby naší společnosti, charakterizoval je jako celkově kladné.* S přihlédnutím k cíli porady poněkud stereotypně upozorňoval *na nebezpečnost internacionalizačních snah nepřátel socialismu.*

Plk. Vykypěl předchozí *vývody* náčelníka III./III. správy označil za vnitřní maďarský problém. Československé delegaci nezbylo než nadcházející změny respektovat, *i když v řadě otázek* měla *odlišné stanovisko*, plynoucí z vlastních zkušeností. *Tato odlišná stanoviska přinášejí nový obsah možnostem naší spolupráce, nad kterým bude nutno se zamyslet tak, aby bylo řešeno to zásadní – prospěch obou socialistických zemí v boji proti společným nepřátelům.* Ve svém úvodním projevu náčelník centrální kontrarozvědné správy Státní bezpečnosti informoval o posledních opatřeních *proti nepřátelům socialismu.*[14] V reakci na tvrzení maďarských sdělovacích prostředků *o nezákonném postupu* uvedl *na pravou míru* okolnosti, za nichž byla tato opatření přijata.

Druhý den, 29. června 1989, se jednání o konkrétních akcích zúčastnili zástupce náčelníka III./III. správy plk. Lázsló Földvary, náčelník 4. odboru III./III. správy plk. Lajos Forgács, mjr. Chovanec, pplk. Šíma a plk. Bobek. *Práce však byla nutně poznamenána nejen předchozím vystoupením gen. Horvátha, ale i dále se projevujícím mentorským tónem jednání maďarských protějšků.* Příslušníci II. správy SNB se dozvěděli od maďarské strany další informace s dopadem na agenturně-operativní činnost, zejména:

– ruší blokaci cizinců i svých občanů, takže nemohou plnit naše požadavky ke kontrole našich zájmových osob (III./III. S-MV MLR má údajně blokovanou jen jednu osobu na INU [index nežádoucích osob])
– musí pracovat konspirativně a především tak, aby nekompromitovali orgány speciální služby na úseku potlačování občanských práv
– čs. stranou signalizované setkání čs. opozice s čs. emigrací 10. 6. 1989 v Budapešti se údajně neuskutečnilo
– přes komplikovanost situace chtějí i nadále s námi spolupracovat, ale potřebují, aby naše požadavky byly co nejvíce konkrétní a obsažné, aby mohli posoudit nasazení svých prostředků, které budou v budoucnosti potřebovat na řadu „speciálních", blíže však nespecifikovaných úkolů
– věří, že se čs. strana vyhne opatřením, která by mohla být chápána jako protimaďarská, na straně druhé však odmítají jakoukoliv odpovědnost za případné protičeskoslovenské demonstrace.[15]

12 Formulace v hranatých závorkách byly vloženy až do konečné podoby informace z 23. 8. 1989. Tamtéž.
13 Tamtéž. Informace pro ministra vnitra ČSSR s. genpor. Ing. Karla (sic) Kincla, b. d.
14 Dne 24. 6. 1989 zasáhla Státní bezpečnost proti účastníkům schůzky kolektivu mluvčích Charty 77 v Praze a šestnáct z nich na několik hodin zatkla (včetně Václava Havla). SUK, Jiří a kol.: *Chronologie zániku*, s. 73.
15 Poslední bod byl vložen až do verze informace z 23. 8. 1989.

35

Barbora Rosendorfová po původním plném zproštění viny na základě odvolání prokurátora odsouzena pro tr.čin útoku na státní orgán a orgán společenské organizace podle §154|2 tr.z. k peněžitému trestu 1500 Kčs. Připomínáme, že Barbora Rosendorfová byla odsouzena v souvislosti s nezávislou manifestací 28.října 1988.
V Praze 11.7.1989

*

Sdělení č.1040 (František Stárek a Iva Vojtková odsouzeni)

Senát okresního soudu v Ústí n.Orlicí za předsednictví JUDr.Jany Faifrové v hlavním líčení, které se konalo ve dnech 26. až 28.června 1989, uznal vinným Františka Stárka, signatáře Charty 77 a aktivistu undergroundu spácháním trestného činu pobuřování podle §100|1a,3a tr.z. a Ivu Vojtkovou pomocí k trestnému činu pobuřování podle §10|1c k §100|1a,3a tr.z. Františka Stárka odsoudil k trestu odnětí svobody v trvání dvou a půl roku v II.NVS, k trestu propadnutí věcí - zařízení k výrobě Voknovin a Vokna a písemností - a k ochrannému dohledu po vykonání trestu v trvání dvou let; jeho snoubenku Ivu Vojtkovou, matku dvou nezletilých dětí, odsoudil k dvanácti měsícům odnětí svobody s podmíněným odkladem na dva roky. Oba obžalovaní se odvolali, prokurátor si ponechal lhůtu na rozmyšlenou.

Jak jsme již informovali (viz sdělení č.935, 955, 978, 1020 a 1033), Fr.Stárek se měl uvedeného tr.činu dopustit tím, že "s nepřátelství k socialistickému společenskému systému a státnímu zřízení" v bytě Ivy Vojtkové i jinde vyhotovoval a na cyklostylu rozmnožoval časopisy Vokno a Voknoviny, které pak rozšiřoval. Obžaloba rovněž poukazovala na to, že zejména ve Voknovinách (které jsou prý ještě nepřátelštější než Vokno), byla "uveřejňována sdělení takových skupin, jako je Charta 77, VONS i dalších" a na styky Fr.Stárka se zahraničím, konkrétně s Janem Palcem, Pavlem Tigridem, Milanem Kubesem a Ivanou Šustrovou. Dva ze svědků odmítli vypovídat s tím, že původní výpověď, která byla učiněna před vyšetřovatelem StB mjr.Kvášem, byla vynucena jeho psychickým nátlakem. Jedna svědkyně svou výpověď opravila. Soud hrubě porušil ustanovení trestního řádu tím, že přes námitky obhajoby připustil jako důkaz zprávu Federálního úřadu pro tisk a informace, jíž nahradil řádný znalecký posudek. Návrh obhajoby, aby soud vyslechl pracovníka FÚTI, který tuto tendenční zprávu o časopisech Vokno a Voknoviny zpracoval a jehož jméno bylo při hlavním líčení utajeno, soud zamítl. Prokurátor ve své závěrečné řeči citoval s obou mezinárodních paktů a helsinských ujednání vždy ta ustanovení, podle nichž mohou být práva omezena zákony jednotlivých zemí. Vyvodil z toho, že "státy jsou suverénní a v naší republice platí naše zákony". Obhájce obžalovaných, dr.Hulík, sice připustil, že Fr.Stárek vydával tiskoviny bez státního souhlasu, ale zároveň přesvědčivě dovodil, že tuto činnost nelze považovat za pobuřování. Prohlásil, že tento čin souvisí s politickou situací, která se mění, a zdůraznil, že rovněž podle názoru člena Výboru čs.veřejnosti pro lidská práva a humanitární spolupráci Zbyňka Vokrouhlického není v žádné právní normě jasně řečeno, co je to pobuřování, a že záleží na orgánech činných v trestním řízení, především pak na soudech, jak takovou činnost hodnotí. Zamýšlel se rovněž nad tím, zda případný odsuzující rozsudek obstojí v čase. Uvedl jako příklad, že poměrně nedávno hájil klientku, která se dopustila tr.činu pobuřování tím, že se kriticky vyjadřovala o Brežněvovi. Zmínil se i o akademiku Sacharovovi, který byl označován za nepřítele, a dnes je poslancem Sjezdu lidových poslanců. Uvedl, že se v obžalobě slova "nepřátelský" a "protisocialistický" vyskytují 24krát, aniž by bylo vysvětleno, co vlastně znamenají. Konstatoval, že podle ustanovení vídeňského dokumentu mají státy usnadňovat šíření jakýchkoliv názorů. Tento závazek je ve zřejmém rozporu s obžalobou.

Odsouzení Fr.Stárka a I.Vojtkové je v přímém rozporu s mezinárodními dohodami, k jejichž dodržování se čs.vláda zavázala. Je to jeden z řady útoků na nezávislý samizdat a nezávisle jednající občany, který má zastrašit ostatní aktivisty.
V Praze 11.7.1989

Příloha: Závěrečná řeč Františka Stárka

Chci říct jen několik slov, která se netýkají mé činnosti projednávané tímto soudem. Z projevu pana prokurátora zavál ledový vítr studené války. Naštěstí o dalším politickém vývoji nerozhodují prokurátoři a majoři Státní bezpečnosti.

STŘEDNÍ EVROPA

REVUE PRO STŘEDOEVROPSKOU KULTURU A POLITIKU

Šéfredaktor: Rudolf Kučera
Odpovědný redaktor: Josef Mlejnek
Jazyková korektura: Marie Raková
Grafická spolupráce: Zbyněk Benýšek

Předseda redakční rady: Zbyněk Hejda
Redakční rada: Viktor Blažič (*Lublaň*), Jiří Červenka, Bohumil Doležal, Adam Drda, Josef Forbelský, Jaroslav Formánek (*Paříž*), Alexander Fried, Almis Grybauskas (*Vilnius*), Tomáš Hoskovec, Helmut Kohlenberger (*Salzburg*), Milan Kubes, Pavol Lukáč (*Bratislava*), Josef Mlejnek jr., Imre Molnár (*Budapešť*), Jiří Olič (*Bratislava*), Jan Patočka, Bohumil Pečinka, Petr Pietraš (*Berchtesgaden*), Marek Pokorný, Martin Posselt (*Mnichov*), Andrej Stankovič, Jerzy Targalski (*Paříž*), Andrzej Vincenz (*Heidelberg*)

Administrace: Jana Jagerová
Technický redaktor: Luděk Bednář
Sazba: Petr Teichmann, Panevropa Praha s.r.o.
Tiskne: *Alfaprint* Praha
Adresa redakce: Vyšehradská 4, 120 00 Praha 2, telefon/fax: 295 110
ISSN 0862-091 X
INDEX 47 407

ISE INSTITUT PRO STŘEDOEVROPSKOU KULTURU A POLITIKU

Vydává Institut pro středoevropskou kulturu a politiku,
Vyšehradská 4, 120 00 Praha 2
Střední Evropa vychází desetkrát ročně.
Doporučená cena tohoto čísla pro knihkupce je 47 Kč.
Předplatné na rok 1995 (č. 46-55) činí 350 Kč, cena jednotlivého výtisku v zahraničí 10 DM. Předplatné na rok 1995 100 DM, pro zámoří 150 DM, včetně poštovného.
© Institut pro středoevropskou kulturu a politiku (I. S. E.)
IČO 499676
Bankovní spojení: BANK ACC: Čs. obchodní banka a.s., 0300
Na příkopě 14, 110 00, Praha 1, číslo účtu 608243/0300
Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. 1629/92 - NP ze dne 16. 12. 1992

Nevyžádané rukopisy se nevracejí.
Publikovaná stanoviska nevyjadřují nutně názor redakce.

STŘEDNÍ EVROPA

REVUE PRO STŘEDOEVROPSKOU KULTURU A POLITIKU

ŠÉFREDAKTOR Rudolf Kučera
REDAKTOR Ludĕk Bednář

PŘEDSEDA REDAKČNÍ RADY Zbyněk Hejda
REDAKČNÍ RADA Miroslav Balcar, Jiří Červenka, Adam Drda, Josef Forbelský, Jaroslav Formánek *(Paříž)*, Alexander Fried, Milan Chuma, Jakub Jirsa, Helmut Kohlenberger (Salzburg), Milan Kuba, Igor Lukeš *(Boston University)*, Pavlo Robert Magocsi *(Toronto University)*, Gusztáv Molnár *(Budapaň)*, Petr Pithart, Bernd Posselt *(Evropský parlament, Štrasburk)*, Marta Smolíková *(ProCulture)*, Karel Šindl, Jerzy Targalski *(Varšava)*

ADMINISTRACE Jana Jagerová

DESIGN © Ludĕk Kubík [Side2]

Obsah

[04 | 2004]

— 007 —

— 010 —

STŘ
— KO
KO
Evro
— RU
Zamy
po ro
persp
PŘ

také před nehybností, nejednotností a přehnanou rozpínavostí. Proto jde nyní především o to, jak se vyrovnat s rozšířením o deset států a přitom zachovat funkčnost EU. Dalším krokem bude přijetí Bulharska, Rumunska a Chorvatska. Také toto příští rozšíření, k němuž dojde za několik let, musíme zvládnout. EU k tomu potřebuje v příštích letech fázi vnitřní konsolidace a klidu. Společenství, které bude potom sestávat z osmadvaceti států, se bude muset upevnit a vnitřně srůstat. Teprve potom bude třeba řešit otázku členství v EU zbývajících balkánských států. To vše vyžaduje obrovské nasazení a enormní integrační sílu Evropské unie.

Vstup Turecka do EU, které za patnáct až dvacet roků nebude mít sedmdesát milionů obyvatel jako dnes, nýbrž zhruba devadesát milionů, by integrační sílu Evropské unie přetížilo. Tato integrační síla není neomezená. Slova Giscarda d'Estaing, předsedy Evropského konventu, by nám měla být varováním: *„Přijetí Turecka by znamenalo konec EU."* Každopádně je jisté jedno: EU se nemůže rozšiřovat do nekonečna, aby se nerozplašila na nekonečných těžkostech a problémech. *„Ne"* přijetí Turecka znamená *„ano"* evropské identitě, dobrovolnému omezení společenství, a tím jeho funkčnosti a schopnosti přežít.

„Ne" členství Turecka v EU znamená ale současně *„ano"* zvláštním vztahům mezi Evropskou unií a Tureckem. Turecko je důležitým partnerem pro naši bezpečnost. Mezi EU a Tureckem existuje asociační smlouva. Ta je možné rozšířit na zvláštní partnerství mezi Evropskou unií a Tureckem.

Ústava, financování a hranice – to jsou rozhodující otázky pro budoucnost Evropské unie, kterými se musí zabývat nový Evropský parlament. V tomto nově zvoleném parlamentu bude poprvé sedět sudetský Němec společně s českými poslanci. Tito budoucí kolegové Bernda Posselta mohou bezprostředně zažít to, jak se v Evropě zasazuje za sudetoněmecké zájmy. Se svými českými kolegy může zahájit dialog na *„forum europaeum"*. Bude to jistě těžká práce. Ale můžeš v tom počítat s mou podporou a jsem si jist, že i s podporou tvé národní skupiny.

Neboť společně chceme Evropu, která – jak zní motto letošních Sudetoněmeckých dnů – respektuje lidská práva a zavrhuje vyhánění.

Společně chceme takovou Evropu, která dává národním skupinám jejich práva a ve které platí právo na domov. Společně chceme Evropu, která nezná vyhánění dekrety. Naším cílem je Evropa jako společenství hodnot. Za takovou Evropu bojujeme společně jako Bavoři, Švábové, Frankové a sudetští Němci. Zdař bůh sudetoněmecké národní skupině v srdci Evropy!

Z němčiny přeložil Milan Kubes.

zahraniční politice je stejně nezkušený jako jeho partneři z Ligy severu. á politiku tím, že ji prodává. Také nacionalismus je produkt, který lze s eti- talia" se ziskem prodat, ovšem za předpokladu, že to pravidla trhu dovolí. odpůrcům Evropské unie by měl italský příklad konečně objasnit, jak ne- je toto společenství při předcházení potenciálním konfliktům. Omezuje ty, které s sebou přináší účast první neofašistické strany ve vládě v pová- Nepředstavuje sice nebezpečí rozšíření bálkánské války na severozápad. zmírnění napětí může nastat teprve tehdy, až také Chorvaté a Slovinci vy- zahraniční politiku, která bude přesahovat pouhé zajišťování dosažených de se definovat v celoevropském rámci. Istrie představuje téměř typický může nabídnout hranice přesahující regionální spolupráce, když budou onalistické bariéry. Je to historicky srostlý, geograficky ohraničený a na egraci závislý region, jehož centry jsou Terst/Triest, Pula/Pola a Rije- ván lidmi, kteří spolu žili po staletí v míru a zachovali si svoji regionál- by tu byla opět šance navázat na tyto tradice – za předpokladu, že doká- bít své mrtvé, jež jim zanechala éra nacionalismu.

Die Presse, 30. 7. 1994, titulek redakce.
Z němčiny přeložil Milan Kubes.

e sv. Kříže každý pátek v úmrtní hodině Kristově modlit: začína
Všichni jsme zhřešili... Tak tomu skutečně bylo. Všichni jsme se
ky na smrti nesčetných lidí. Avšak tenkrát jsem nenarazil jenom
esnickém kostele v Dahlemu jsem objevil společenství věřících
vým odpuštěním. Byli to lidé, jejichž kroky šly cestou pokoje.
poukazoval na Ježíše, poukazovali na něj i oni jako na ukazate-
Evropě v novém světě. Za Hitlerovy vlády násilí prožili Boží
stali se i pro mne ukazateli cesty ve víře, naději a lásce.
sila nová města na Východě i na Západě. Ale duchovní základy
rné. Často nedotčeny zůstávaly v dobách studené války ruiny
se však událo mnoho dobrého. Jasné svědectví evangelických
řesťanů v komplikované situaci NDR bylo darem celému křes-
čenství. Mladí západoněmečtí křesťané budovali mírové cent-
naší katedrály v Coventry. Mladí Britové pomáhali při novém
konické nemocnice zde v Drážďanech. Byla to živá a živoucí
í. Svědčí o tom zvon míru, který spolkový prezident von We-
naší katedrále, stejně jako kříž z Coventry v tomto kostele sv.
ně také příspěvek vévody z Kentu k této bohoslužbě.
vést naše kroky na cestu pokoje: znamená to nastolit spravedl-
odem a Západem, také zde v Německu, mezi Severem a Ji-
tými a chudými, mezi kulturami a rasami. Stará nepřátelství
nacionalismus a spoléhání se na násilí jsou ještě pořád
i mezi křesťany.
ění budeme moci odklidit ruiny v nás. A ve společ-
komunismus, selhává i kapitalismus. Průlom k pra-
životnímu stylu, vyžaduje také ve veřejném životě
potom budou žít svobodné národy ve svobodné Ev-
ním a nikoliv kletbou. Krátká cesta od vanoucích
katedrále se stala symbolem naší naděje, cestou
dosud pohybují v temnotách smrti. Ať se stane
ánského kostela také symbolem zhojeného,
lidství.

věstník, *23. 2. 1995. /Zvláštní vydání/.*
Z němčiny přeložil Milan Kubes.

Die Frauenseite zum Muttertag (Seite 5)

Sudetendeutsche Zeitung

Die Zeitung der Sudetendeutschen Landsmannschaft

152. Jahrgang Reichenberger Zeitung | HEIMATBOTE | Heimatruf | VOLKSBOTE

Jahrgang 65 | Folge 19 | 2,50 EUR · 60 CZK | München, 10. Mai 2013

Postvertriebsstück · Deutsche Post AG · Entgelt bezahlt
Sudetendeutsche Verlagsgesellschaft mbH · Hochstraße 8 · D-81669 München · eMail **zeitung@sudeten.de**

B 6543

DIESE WOCHE

„Ohne umzudeuten"
„Stand und Perspektiven der bayerisch-tschechischen Beziehungen" waren ein Thema der Sitzung des bayerischen Kabinetts am Dienstag in Regensburg. Seite 2

Argentinien
Der Sudetendeutsche Johann Kraus prägte die Hauptstadt Buenos Aires. Seite 6

KURSE
1 CZK = 0,03839 EUR
1 EUR = 25,7470 CZK
PX 50 = 970,35 (+2,33)

Adlergebirge
Brokat, Klöppelspitze und Goldhauben — Ausstellung über die Heimatlandschaft im Sudetendeutschen Haus in München eröffnet. Seite 7

› Ludwig Spaenle und Bernd Posselt in Böhmen

Kultur und Wahrheit als Brücke zwischen den Völkern

Eine geschichtspolitische Informationsreise führte Bayerns Kultusminister Ludwig Spaenle MdL und Volksgruppensprecher Bernd Posselt MdEP an brisante Brennpunkte der böhmischen, deutschen und europäischen Historiographie wie die Gedenkstätte für die Toten des 4. März 1919 in Kaaden an der Eger, das Mahnmal für die 1945 in Postelberg bei Saaz ermordeten Sudetendeutschen oder das ehemalige Außenlager des KZ Flossenbürg in Leitmeritz. Eine ähnliche Böhmen-Fahrt der beiden hatte 2010 den Weg für die inzwischen drei Begegnungen zwischen dem tschechischen Premier Petr Nečas, dem Bayerischen Ministerpräsidenten Horst Seehofer und den Repräsentanten der Sudetendeutschen Volksgruppe bereitet.

Spaenles Delegation gehörten diesmal Werner Karg von der Bayerischen Landeszentrale für Politische Bildungsarbeit sowie der Direktor der KZ-Gedenkstätte Flossenbürg in der Oberpfalz, Jörg Skriebeleit, an. Posselt wurde von seiner parlamentarischen Assistentin Stephanie Waldburg der Paneuropa-Union Deutschland, Johannes Kijas, begleitet.

An der Grenze zwischen Bayern und der Tschechischen Republik wartete SL-Bundeskulturreferent Wolf-Dieter Hamperl, zugleich Heimatkreisbetreuer von Tachau, auf die Abordnung und zeigte ihr in den dunklen

und Pfraumberg im Egerland anhand von verschwundenen Dörfern und zerfallenden Kirchen die heute noch kulturzerstörerischen Nachwirkungen der Vertreibung. Pfraumberg beeindruckte aber auch mit der zweitältesten Burg Böhmens, in der Herzog Sobieslav II. und der spätere König Přemysl Ottokar II. wegen Widerspenstigkeit von ihren Familien inhaftiert worden waren, und mit der teils romanischen, teils spätgotischen Pfarrkirche Sankt Georg, die der energische Dechant von Haid, Vladimír Born, in Zusammenarbeit mit tschechischen und sudetendeutschen Einrichtungen erneuert hat.

In der genau 750 Jahre alten

VOLKSBOTE

Sudetendeutsche Zeitung

Die Zeitung der Sudetendeutschen Landsmannschaft

Jahrgang 61 | Folge 5 | 2,00 EUR · 60 CZK | München, 30. Januar 2009

Postvertriebsstück Deutsche Post AG Entgelt bezahlt
Sudetendeutsche Verlagsgesellschaft mbH · Hochstraße 8 D-81669 München · zeitung@sudeten.de B 6543

Diese Woche

Kongreß in Südtirol
Die Landesregierung plant eine Veranstaltung zum Thema „Umsiedlung und Vertreibung 1939– 1955". Seite 2

„Vertreibung stoppen!
...Kinder brauchen ein Zuhause" heißt die diesjährige Kampagne des Kinderhilfswerk terre des hommes. Seite 5

KURse
1 CZK = 0,03618 EUR
1 EUR = 27,8950 CZK
PX 50 = 769,20 (–2,70)

Luditz
Zwei unvergessene böhmische Geiger erhielten zweisprachige Gedenktafeln. Seite 7

Traumabewältigung
...der Vertriebenen: Aussöhnung mit der Vergangenheit? Von einem Semi-

Fakten zur Europäischen Union der Flüchtlinge und Vertriebenen (EUFV)

Eigentor? Nein – Rote Karte!

Mit Recht haben 2008 sowohl der Bund der Vertriebenen als auch die Sudetendeutsche Landsmannschaft auf Bundesebene beschlossen, nicht Mitglied der in Triest gegründeten Europäischen Union der Flüchtlinge und Vertriebenen (EUFV) zu werden. Das wurde damals von einigen Landesgruppen kritisiert, die beitraten, wie auch von der SLÖ. Die „Sudetenpost" sprach damals sogar von einem „Eigentor des BdV" unter Erika Steinbach. Die seitherige Entwicklung der EUFV zeigt, daß Steinbach und die Mehrheit im BdV sowie der Bundesvorstand der SL eine richtige Entscheidung getroffen haben.

Wenn Landsmann Manfred Maurer damals in seinem Gelbe Karte zeigen und sie so zu besserem und fairem Spiel veranlassen müssen. In der Zwischenzeit haben sie und manche Mitspieler wegen Unkenntnis der Spielregeln und wegen wiederholten Foulspiels die Rote Karte verdient.

Das Dilemma begann mit der ungeprüften Aufnahme einzelner Organisationen, ohne daß deren demokratische Legitimation hinterfragt worden war. Deshalb haben auch wichtige Dachverbände von Vertriebenen ge-

Geradezu kabarettreif ist, daß sich das Präsidium der EUFV von den Griechen nach Südzypern einladen ließ und meldete, die dortige Regierung wolle den nächsten EUFV-Kongreß ausrichten und habe dazu nach Nikosia eingeladen. Weiß man nicht, wer seit 1963 die 1960 auf der Grundlage eines Modells wie dem Mährischen Ausgleich gegründete Republik Zypern systematisch zerstört hat? Hat man verdrängt, daß die Griechen 2004 den Plan des UNO-Generalsekretärs zur Wiedervereinigung der Insel ablehnten? Warum fährt das Präsidium der EUFV mit manchen sudetendeutschen Landsleuten nicht gleich nach Prag zum Verband der 1938 von den Deutschen vermeintlich vertriebenen Tschechen und läßt

Bernd Posselt und Karel Schwarzenberg in Straßburg

Kochbuchdiplomatie

Bei seinem Amtsantritt als EU-Ratspräsident wurde der tschechische Außenminister Karel Fürst Schwarzenberg im Europaparlament vom Europaabgeordneten Bernd Posselt, dem Sprecher der Sudetendeutschen Volksgruppe, mit einem nem Amalthea-Verlag herausgebracht.

Schwarzenberg, der sich in seinen Wiener Exil-Jahrzehnten wegen seines entsprechenden geschäftlichen Engagements stets als Gast- und Landwirt bezeichnet hatte, nahm das

DOPISY Z VĚZENÍ

Milá Olgo,

tenhle týden zase nepřišel od Tebe žádný dopis, ale já se na Tebe za to Tvé notorické nepsaní nezlobím; naopak myslím na Tebe s něhou. Po dlouhé době se mi totiž o Tobě zdálo – podrobnosti si nepamatuji, vím jen, že jsme spolu seděli v nějaké maloměstské kavárně a Tys mne pak kdesi – snad na nějakém nádraží – veřejně líbala. Jestli Ti za ten sen odpouštím tvé nepsaní, neznamená to ovšem, že bych Tě snad i do budoucna zprošťoval úkolu psát mi často a podrobně.

Přišel mi dopis od Ivana, děkuji mu, i když to nebyl dopis zrovna moc dlouhý (a navíc byl zkrácen o jeden odstavec, který prý obsahoval nějaké kulturní informace).

V mém zdejším životě není nic zvláštního nového, až na to, že mi přináší stále nové zážitky a poznatky, vesměs ovšem takové, že si je musím nechat až na jindy. Studuji chování svých potetovaných kamarádů, jejich vztahy, tvorbu těch vztahů a pod., je to všechno nejen zajímavé a pro mne nové, ale navíc i velmi poučné. Máme velké štěstí, že jsme se tu ocitli v pozici, která nám tu dovoluje to všechno nejen s nadhledem pozorovat, ale tu a tam do toho i podle svého svědomí zasahovat. Říkám-li, že to je štěstí, chci tím říct, že získat respekt v těchto drsných podmínkách, kde se prosazuje tolik špatných lidských vlastností, není jen záležitostí « zásluh », totiž toho, jak se člověk v mezních situacích osvědčuje, ale mnohdy i záležitost osudu, to znamená souhry docela nahodilých faktorů (jako například toho, jaké má člověk nemoce – některé totiž vyvolávají větší odpor, než jiné – souvisí to zřejmě s nějakými instinkty smečky ve sféře « přirozeného výběru »).

Něco nového přeci jen bylo: měli jsme návštěvu z Prahy. Spíš, než o nějaké věci konkrétní šlo zřejmě o to podívat se, jak se vynacházíme. Připomnělo nám to náš bývalý život a bývalý svět.

Včera jsem shlédl v televizi « Kabaret u dobré pohody ». Měl jsem z toho velmi tísnivý pocit.

Dnes se mi poprvé stalo, že když jsem si vydobyl čas na psaní dopisu, zjistil jsem najednou, že nevím, co Ti psát. Celý život jsem byl zvyklý psát všechno, co chci, a tak, jak chci, a tak si na tu autocenzuru těžko zvykám. Musím se to však naučit. Třeba i to mi může být k užitku (i když spíš asi ne). Kousek ode mne sedí Vašek a souká jako pavouček nit ze sebe své drobounké písmo, kterým zaplňuje stránky svého dopisu Kamile, a já mu závidím, že mu to tak jde a že i v těchto podmínkách vždycky ví, co a jak psát domů.

Líbá Tě Vašek *

13. 4. 1980

Milá Olgo,

jak už asi víš, návštěvu máme v sobotu, 6. září, v 9 hodin. Jsem rád, že to tentokrát víme už delší dobu napřed, takže Ty si můžeš lépe naplánovat svoje letní pohyby a já mám před sebou konkrétní bod, k němuž se může upínat mé těšení. Hygienický balíček ani ovoce mi povoleny nebyly, takže mimo objednaných věcí (viz dopis č. 38) musíš do balíčku ještě váhově vtěsnat 2 velké (nebo 4 malé) zubní pasty, můj nejmodernější holicí aparát se zásobou

---

* Václav Havel ženě Olze

42(1)

příslušných žiletek, také nějaký bezvadný (tvrdší) kartáček na zuby a zbude-li prostor, tak ještě nějaké středně tlusté, trvanlivé fusekle (můžou to být i podkolenky). Případně krém či pleťové mléko. Ale nic z toho na úkor cigaret, čaje a čokolád! Jinak platí pro návštěvu to, co obvykle: připrav si seznam všech informací o sobě, o svém životě i naších záležitostech; když už jsi tak skoupá na dopisy, ať to aspoň vynahradíš při osobním setkání. Ivan bude, jako vždy, vítán – bude-li mít čas přijet.

Před týdnem jsem Ti odeslal dopis 40 a od té doby jsem dostal tvůj pohled, potvrzující příjem dopisů 38 a 39 a slibující dopis. Tak se na něj těším.

Co bych Ti tak mohl napsat o sobě? Že mám různé potíže a že jim čelím obvyklým způsobem: legální sebeobranou. Že jsem kupodivu zdráv (dokonce i hemeroidy dávají pokoj), jen že bývám dost unavený a vysílený (nejhorší je bolení nohou od nemožnosti si v práci sednout). Pokud jde o duševní rozpoložení, platí to, co jsem Ti psal, tuším, minule: nálady jsou proměnlivé, deprese se střídají s dobrým rozmarem. Nějaká nepříjemná maličkost, nějaká nejistota, obava či nebezpečí, nějaký drobný průšvih (že mi třeba někdo vyčůrá zásobu cigaret – všímáš si, jak se tu obohacuje můj slovník?) vyvolají náhlou sklíčenost, nervozitu, tíseň, pocit marnosti a beznaděje. To však trvá třeba jen několik hodin – jen do té chvíle, než se nachomýtne jiná, stejně pitomá maličkost, která mne rázem rozradostní tak, že na předchozí pocity úplně zapomenu, věcem se vrátí smysl a já jsem najednou zase neuvěřitelný životní optimista, plný elánu a vůle k životu. A pokud se taková maličkost nenachomýtne, dostanu se z toho sám, třeba tím, že si řeknu, že mi to všechno patří, protože to je trest za to, že nejsem lepší, než jsem, a že to má jistě svůj hlubší smysl (tomuhle způsobu se ovšem Jirka jako starý ateista velice posmívá).

Nedávno jsem celou půlku noci (navíc před ranní směnou, což je obzvlášť nepříjemné) nemohl spát, protože jsem musel přemýšlet o některých neuvěřitelnostech – a pak mne to přemýšlení najednou přivedlo k námětu na hru – a druhou půlku noci jsem zase nemohl spát, protože jsem ten námět promýšlel. (V práci jsem byl potom ovšem nemožnej.) Bylo to po delší době poprvé, co mne něco napadlo – něco adekvátního mým novým životním zkušenostem; jestli ten námět vydrží nebo bude zavržen jako všechny předchozí, to zatím přirozeně nevím. Ale o tom jsem psát nechtěl, líčil jsem jen svou náladovost. Inu, jsem už takový, jak se říká «nervní» člověk, takový jsem byl ostatně vždycky: vzpomínáš přece, jak jsem se na Hrádečku nemohl na nic soustředit, dokud nepřišla pošta – podobně je tomu tady: když někdo na chodbě nebo někde houkne «Havel», vždycky to se mnou trhne a srdce se mi rozbuší (tuhle jsem dokonce tak panicky vyskočil, že jsem si způsobil – o rám okna – menší trhlinu na své ostříhané kebuli). Z tohoto mého chování nelze ovšem činit žádné důsažnější závěry o mé povaze; vůbec nic to totiž neznamená – je to jen to, co to je: že halt všechno víc prožívám a za všechno jaksi víc platím.

Člověk si tu ovšem – ať chce nebo nechce – musí často klást otázku, zda to má všechno smysl a jaký. Čím více o tom přemýšlím, tím více si uvědomuji, že tu poslední a rozhodující odpověď nenaleznu v nějakých vnějškovostech, závislých na tak zvaných informacích; žádné informace mi na tohle neodpoví. Odpověď – pozitivní odpověď nalézám nakonec vždycky jen v sobě, ve své celkové víře ve smysl věcí, ve své naději. Čemu je totiž člověk vlastně odpovědný? K čemu se vztahuje? Co je posledním horizontem jeho počínání: absolutním úběžníkem všeho, co dělá; neobelstitelnou «paměťí bytí», svědomím světa i nejvyšší «soudní» instancí: co je tím rozhodujícím měřítkem, pozadím či prostorem každé jeho existenciální zkušenosti? A co je zároveň tím nejdůležitějším svědkem či záhadným partnerem jeho každodenních rozprav se sebou samým; tím, čeho se člověk – ať je vržen do jakékoli situace

42 (2)

nepřetržitě ptá, na co spoléhá a k čemu se svým konáním obrací; tím, co ho svou vševědoucností a nepodplatitelností straší i zachraňuje; tím, na co člověk vlastně jedině dá a kvůli čemu se snaží?

Od dětství cítím, že bych nebyl sám sebou – lidskou bytostí – kdybych nežil v trvalém a mnohotvárném napětí s tímto svým « horizontem », zdrojem smyslu i naděje – a od mládí si nejsem jist, zda tu jde o « zkušenost boha » či nikoliv. Ať je tomu však jakkoliv, rozhodně nejsem správný křesťan a katolík (jako tolik mých dobrých přátel), z mnoha různých důvodů, například proto, že toho svého boha neuctívám a naprosto nechápu, proč bych ho měl uctívat. Tím, čím je – obzorem, bez něhož by nic nemělo smysl a já bych vlastně ani nebyl – je ze své podstaty, nikoli tedy dík nějakému siláckému výkonu, který by zasluhoval úctu. Nezdá se mi, že bych jeho vzorným uctíváním mohl zlepšit sebe nebo svět, a pomyšlení, že by tento můj « intimně-vesmírný » partner, který je jednou mým svědomím, podruhé mou nadějí, potřetí mou svobodou a počtvrté tajemstvím světa, nějakou úctu vyžadoval nebo mne dokonce podle míry mé úcty k sobě soudil, je pro mne dost absurdní.

S tím souvisí, že všechno vždycky musím zvažovat znova, původně, autenticky, od začátku, tj. v nezprostředkovaném dialogu s tímto svým bohem, a že nic si nemohu usnadňovat odkazem na nějakou uctívanou materiálnější autoritu, byť to bylo i Písmo svaté. (Ježíšovu zvěst přijímám jako výzvu k vlastní cestě.) Jsem prostě dítětem věku pojmového a nikoli mytického myšlení a proto i můj bůh – když už jsem donucen o něm mluvit (což činím velmi nerad) – se jeví zřejmě jako něco hrozně abstraktního, mlhavého a věru málo přitažlivého (tím spíš, že i můj vztah k němu je tak těžko polapitelný). Tak se ovšem jeví jen tomu, koho se o něm pokouším informovat – ta zkušenost sama je zcela živoucí, důvěrná a konkrétní, možná (dík své vždy znovu překvapující mnohotvárnosti) živější, než u leckohos, kdo má svého « normálního » Boha řádně vybaveného všemi atributy (které ho ovšem mnohdy kupodivu spíš zakrývají, než přibližují). A co je taky pro mého boha příznačné: že je mistrem čekání, čímž mne občas dost znervózňuje. Jakoby přede mnou aranžoval různé možnosti a pak mlčky čekal, co udělám. Selžu-li, trestá mne (například výčitkami), neselžu-li, odměňuje mne (mou úlevou a radostí) – a mnohdy mne dokonce nechává v nejistotě. (Mimo jiné: když mám výčitky, proč je mám? A když se raduji, proč se raduji? Což to není zase kvůli němu?). Jeho poslední soud se odehrává teď, neustále, pořád – a přitom je vždy znovu poslední: nic, co se stalo, se už nemůže odestát, vše zůstává v « paměti bytí » – a i já tam zůstanu – odsouzen být navěky sám se sebou – takovým, jaký jsem a jakým sám sebe dělám.

Já ale začal vlastně něčím docela jiným: otázkou, zda to má všechno smysl. Skutečnost, že poslední a rozhodující odpověď mohu najít jen sám v sobě, neznamená přirozeně, že bych se nezajímal o to, co si o tom myslí « vnější svět », nebo že by mne tento vnější svět nezajímal. V něm přece žiju, on mi mé možnosti vytváří, z jeho materie se strukturují mé životní alternativy a jedině skrze něj se vztahuji i k tomu « vyššímu » horizontu. Čili: byl bych Ti vděčen, kdyby sis pro návštěvu připravila i pár slov na tohle téma. Mé postoje znáš, ty se nezměnily, nezměnil se však svět kolem nás? Nepřesouvají se v něm významy? Proč například najednou tolik přátel odjíždí?

Minule jsem zapomněl napsat, že děkuji za reprodukci Slavíkova obrazu. Nemohl jsem si ji sice ponechat, ale dobře jsem si ji prohlédl. A moc se mi to líbilo – je-li to ovšem takové, jak si to při pohledu na tu fotku představuji. (Rád bych taky viděl obraz od Juliany.) Své švagrové jsem zapomněl poděkovat, že pořádá rodinný archiv a opisuje dopisy paní Pammrové. Příště už nebudu moci připojit do dopisu Tobě dopis i jí, protože dopisy mají mít

42 (3)